

ÉRTESÍTŐ

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYLET

ORVOS-TERMÉSZETTUDOMÁNYI SZAKOSZTÁLYÁBÓL.

I. ORVOSI SZAK.

XVI. kötet.

1894.

III. füzet.

A TRICHINA-INFECTIO KOLOZSVÁRT.

Genersich Antal tanártól.

A Hilton által 1832-ben felfedezett és Owen által 1835-ben leírt és elkeresztelt trichina spiralis egészségügyi jelentősége már 1860 óta ismeretes, midőn Zenker (Virchow Archiv 18. k. 561. l.) egy halálosan lefolyt trichina-fertőzés alkalmából a trichina élet-történetét felismerte s a trichina-betegség pathológiáját minden lényeges pontjában meghatározta. Zenker és mások — kivált Virchow, Leuckart, Fiedler, Heubner — vizsgálatai és kísérletei folytán a féreg minden fejlődési szakában részletesen meg lett ismertetve s az általa előidézett betegség: a trichinosis, néhány év alatt a kórtan legjobban ismert fejezetévé vált.

A trichinosis gyakori és súlyos esetei Németországban és a legtöbb nyugot-európai államban csakhamar systematikus, hol facultativ, hol obligatorikus sertéshúsellenőrzés létesítését tették szükségessé. Nálunk azonban e féreg ritkán fordul elő és halálos megbetegedés trichinosisban még nem észleltetett, csak hullában találtak, mint esetleges complicatiót. Az első esetet 1867-ben egy arzen-mérgezés folytán meghalt öngyilkos nőben kaptam (Orvosi Hetilap 1868. 23. és 24. sz.), a másikat Dollinger (l. Navratil tanárnak az Orvosi Hetilap 1875-dik évfolyamának 833. l. közlött cikkében) féloldali hangszálaghűdés okának kiderítése céljából megvizsgált gégeizmokban. E két egyén Budapesten halt meg, de az elsőre nézve bebizonyult, hogy halálát megelőzőleg 7 évvel Bécsben, az utóbbi pedig 17 év előtt Gácsországban tartózkodott s így talán ott szerezheték a férget és minthogy ezen eseteken kívül

Magyarországon sem emberben, sem állatban trichinát nem találtak, sokáig kérdéses maradt, hogy vajjon előfordul-e minálunk a trichina vagy sem?

1891. január havában egy 65 éves gümökóros férfi hullájában az izmokban milliókra menő eltokolt és elmeszesedett trichinát találtam (Orvosterm. Értesítő 1891. — Orvosi Hetilap 1891. 403. és 417. l). Miután az egyén — megbízható anamnesis szerint — Erdély határát sohasem lépte át, fel kellett tennem, hogy a férget itthon szerezte, de hogy mi módon, arra nézve semmi adatot nem találtam; ha egyfelől feltehető volt, hogy az elhúnyt, ki ezer mestersége mellett, mint hentes is szerepelt, disznóölés alkalmával nyers vagy rosszul elkészített sertéshús élvezete által szerezte a bajt, úgy másfelől lehetséges volt az is, hogy külföldről behozott sonkára vetődött.

A kérdés direct úton nem lévén eldönthető, hozzá láttam, hogy e gyakorlatilag fontos ügyben legalább indirect módon felvilágosítást szerezsek és ez okból a trichina-infectionnál közvetítő szerepet játszó állatokat vettem vizsgálat alá, s azon eredményre jutottam, hogy Kolozsvárt a patkányok közt a trichinosis tényleg nem ritkán (5.4%) előfordul és hogy a betegség náluk nincsen egyenletesen elterjedve, hanem házi endemiaként jelentkezik: nevezetesen a városi nagy malomban tartózkodó patkányoknál 24%-ban, s a szentpéteri malomban levőknél 19%-ban található. Miután a sertés az élő patkányokat fogdossa, ezeket — de még az elhullottakat is — nagy előszeretettel megeszi: Kolozsvárt tényleg fennál az alkalom és lehetőség arra, hogy a sertésnél nálunk is trichina-infectio jöjjön létre, habár eddigelé nincs is tényleg kimutatva, s hogy ennél fogva mindazok, kik a sertéshúst nem kizárólag more patrio főzve és sülve eszik, hanem oly kolbásznemeket is élveznek, melyek nyers húsból készülnek és csak felületesen megfonyasztva s rövid időn át mesterségesen füstöltetve, fertőzési képességüket megtarthatják — pl. a lengyel kolbász, a párisi kolbász, a szalfaládé —: a fertőzés veszélyének vannak kitéve. (Orvosi Hetilap 1891. 503—5 7.)

Indítványom folytán az erdélyi múzeum egylet orvos-természettudományi szakosztálya a földművelési és a belügyi miniszteriumot a fentebbiekben constatált tényről értesítette és egyúttal aján-

latba hozta, hogy 1. mindazon helyeken, hol ily vizsgálatokra alkalmas szakközégek rendelkezésre állanak, pl. Budapesten, Debreczenben, Keszthelyen és Magyar-Óváron, a kellő kitartással legalább is 100 darab befogott patkány vizsgáltassék meg trichinára s ily módon constatáltassék, hogy vajjon trichinás patkányok egyebütt is előfordúlnak-e, vagy épen csak Kolozsvárt? 2. Azon esetben, ha ezen előzetes vizsgálatok positiv eredményre vezetnének, legalább minden oly üzletben, hol a nevezett finomabb kolbásznemek nyers sertéshúsból készülnek, mindegyik a nevezett czélra felhasználandó állat húsa kötelezőleg trichina-vizsgálatnak vettessék alá, mi alig ütköznék nagy nehézségekbe, mert e kolbásznemek előállításával csak egynehány mézárós, illetőleg hentes foglalkozik.

Ezen felterjesztésnek sorsáról semmi tudomásom nincs. De óvintézkedések szükséges voltát nemsokára flagrans módon illusztrálta a diósgyőri vasgyárban előfordult trichinosis járvány. Ballagi János dr., miskolci kórházi orvos jelentése (Orv. Hetilap, 1891. 618 l.) szerint a diósgyőri vas- és aczélgyár hivatalnokai és munkásai közül 23-an a trichinosishoz hasonló tünetekkel könnyebben vagy súlyosabban megbetegedtek, feltehetőleg azért, mert bizonyos debreczeni kolbászt nyers állapotban élveztek. Ezen járvány trichinosis természete ellen Hutyra Ferencz tanár részéről emelt kifogások (Orvosi Hetilap, 1891. 621.) megczáfoltattak, a mennyiben Ballagi dr. egyik betegének bicepséből kivágott készítményben tényleg még be nem tokolt, sőt részben még össze sem göngyöldött, hanem kinyúlt trichinákat talált, a melyeket maga Hutyra tnr. is ilyeneknek fogadott el. (Orvosi Hetilap, 1891. 653. l.)

Nem éreztem magamat hivatva arra, hogy a nekem szükségesnek tetsző hatósági intézkedések elrendelését továbbra is feszegetsem, hanem szűk körömben további adatok megszerzése czéljából 1891-től fogva az újdonszültek s egészen fiatal csecsemőktől eltekintve, lehetőleg minden felbonczolt hullánál a test izmait, nevezetesen azon izmokat, melyekben általános tapasztalat szerint a féreg legszaporábban előfordúl: a rekeszt, a pectoralis majort, sterno-cleido-mastoideust és a m. crico-arytenoideust trichinákra megvizsgáltam és oly eredményekhez jutottam, a melyeket közlésre érdemeseknek tartok.

Előre bocsátom, hogy az első esetet kivéve, melyben a mesze-

sedett trichina-tokocsok oly nagy mennyiségben voltak, hogy azokat jó megtekintésnél szabad szemmel felismertem, a többieknél egyikben sem láttam azokat pusztla szemmel, mindig csak a göröcsövi vizsgálatnál. Fáradozásaim eredménye eleinte igen sovány volt, a mennyiben az 1891., 1892. és 1893. év végeig megvizsgált kórtani, rendőri és törvényszéki 352 eset közül amaz első eseten kívül csak egyszer kaptam trichinát egy 9 éves ismeretlen cigány (?) fiúnak feloszlásban levő tetemében, melyet körülbelül 3 héttel a halál után (1893. július 11 dikén) a Szamosból fogtak ki. Ezen gyermek izomzatában oly gyéren voltak elszórva, hogy csupán a rekeszben találtam egy-egy nagy göröcsövi készítményben 2—4-et, a többi izmokban csak egyenként.

Ezen eset észlelése után a trichina-keresést még szorgosabban folytattam, annyival is inkább, minthogy időközben Preysz Kornél dr. az élettani intézet irományainak rendezése alkalmával egy egészen elsárgult lapra akadt, melyen aláírás nélkül fel van jegyezve, hogy az illető egy ismeretlen ember hullájában 1858/59 telén, itt-létének első évében betokolt trichinákat talált. »A tokok pusztla szemmel, mint kis fehér gyöngyök láthatók és hígított sósav hozzátételénél a mézsók feloldódnak s a férgek nagyobbbrészt szétetek vagy összetöpörödtek az alkoholban való hosszas fekvés miatt.« A féreg nincs leírva, e miatt mégis kérdés, hogy vajjon nem történt-e felcserélés elmeszesedett cysticercussal, vagy valami más féreggel, vagy valami concretióval.

Meggyőződván arról, hogy az izom-trichina embernél oly gyér számmal fordulhat elő, hogy kis izomrészletek göröcsövi vizsgálatánál figyelmünket kikerülhetik, további vizsgálataimnál minden esetben nagyobb izomtömeget kutattam át, a praedisponált izmokból 5 grammot és többet is átnéztem és ezen eljárás mellett a jelen év folyamán még 7 esetben kaptam trichinát emberi hullában, még pedig egy 45 éves alomeri szakácsnénál, egy 47 éves marosújvári fuvarosnál, egy 57 éves kolozsvári születésű nőcselédnél, egy 30 éves véczkei (Údvarhelymegye) születésű napszámosnál, egy 30 éves kolozsvári szakácsnénál és egy 62 éves szászfenesi földműves nőnél. Valamennyi esetben a trichina be volt tokolva és részben vagy teljesen elmeszesedve, csak a 6. szám alatt említett nőnél kaptam egészen átlátszó friss tokokat és amaz ismeretlen 9 éves fiú hullájában, melyben egyetlen egy teljesen elmeszesedett tok sem volt

ban.

Banczj. könyvi szám	Idő	Felkar		Alkar			Czomb-szár iz						
		biceps.	brach. int.	triceps	sup. long.	flex. c. rad.	flex. dig. pr.	psaos	iliacus	sartor.	vastus	gastrocn.	solens
2770.	I/25/91.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
22. r.	VII/21/93.		0	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2
3175.	I/13/94.	2	1	3	—	—	—	2	—	—	—	—	3
3194.	II/17/94.		—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4
3197.	II/22		—	—	13	—	19	11	11	13	—	—	9 ⁵
3223	V/25		1	4	2	—	1	1	3	1	—	—	6
3235.	VIII/11.		17	—	—	6	—	—	8	—	5	10	7
3247.	IX/30.	J	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
3249.	X/5.		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9

¹ Minden izomban h¹ve és némelyikben a fereg is.

² A tokolt trichinák² (és) teljesen is; egyikben a fereg is.

³ Némelyik a sarko³ egészen friss és ép.

⁴ A tok teljesen eln⁴k áttünő, de a fereg teljesen elmeszesedett

⁵ A tok a sarkokon e

feltalálható. Mennyiségük az első esetet kivéve oly mérsékelt volt, hogy az élön alig idézhettek elő kóros tüneteket, a marosújszári 47 éves fuvarosnál éppen csak egyeseket sikerült felfedezni és a 30 éves kolozsvári szakácsnénál összesen csak két eltokolt férget kaptam, pedig 8 gramm húst vizsgáltam góreső alatt, a szászlènesi nőnél is 7 gm. izomban csak 3 tokot kaptam.

A számarányok, melyekben előfordultak, egyébként a mellékelt táblán vannak előtüntetve.

A trichinás esetek a vizsgált hullák számához aránylag egészben véve igen alacsony százalékot tesznek ki (1.7%), de ha csak az utolsó évben (162 egyéne) tett vizsgálataimat veszem mérvadóknak, akkor majdnem 5% jön ki, mi majdnem eléri azon számot, melyet Némethonban találtak. Hogy miért kaptam az idén oly sok esetet, azt csupán csak azon körülménynek vélem tulajdonítani, hogy az első időben csak kisebb izomkészítményeket vizsgáltam, s így a ritkán elszórt trichinák kikerülték figyelmemet, semmi esetre sem gondolhatok arra, hogy most valami trichina-járvány uralkodnék, mert valamennyi esetben mind eltokolt, nagyobbrészt régi elmeszesedett izomtrichinát kaptam.

Vizsgálataimból kiderült, hogy különböző származású és foglalkozású egyének, kik egymással semmiféle érintkezésben nem állottak, különböző helyen születtek és tartózkodtak, bár foglalkozásuk és életviszonyaikra nézve is (a 2 lőzőnőtől eltekintve) nem tartoznak a különösen praedisponált egyénekhez, mégis itt és ott trichinát szereztek és ebből következtetünk arra, hogy a trichina-infectio minálunk is, Kolozsvárt és Erdély több helyein és pedig nem igen ritkán fordul elő; sulyosabb alakjai csakis azért nem észlelletnek, mert nálunk a köznép a nyers sertéshústól irtózik, de feltehető, hogy a nyers hús, illetőleg a tökéletlenül megfonyasztott kolbásznemek és sonkák élvezetének kiterjedtebb használata esetén nálunk is sulyosabb trichinosis járványok léphetnek fel.

Tekintettel erre, de egyszersmind az ügy gazdasági és kereskedelmi fontosságára is, a valódi tényállás felderítése céljából s a valószínűleg másutt is fennforgó életveszély elhárítása érdekében jelen közleménnyel az Erdélyi Múzeum-Egylet orvostermészettudományi szakosztálya által 1891-ben a belügyi és földmívelésügyi ministeriumhoz intézett felterjesztésnek felelevenítését kötelességemnek tartom.

KÖZLEMÉNY BRANDT JÓZSEF DR. TANÁR KÓRODÁJÁRÓL.

A fogültetésről.

Betegbemutatásokkal.

Höncz Kálmán dr. sebészeti I. tanársegédétől.

A hiányzó természetes fogak pótlása műfogakkal fém, celluloid vagy kautschuk lappal képezik azon eljárást, mely jelenleg legnagyobb elterjedés és használatnak örvend. A fogpótlás e nemes szakismerettel készítve meg is felel a hozzá fűzött követelményeknek, a mennyiben ha az articulationra kellő gond fordított, az illetők egyfelől egészen jól rághatnak, másfelől pedig a hiányos fogazat által létesített eltorzítás teljesen elenyésztetik. Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy egy ilyen kemény szájjpadot legnagyobb részben beborító lap az illető betegeknek mennyi alkalmatlanságot okoz, míg annak viseléséhez hozzá szoknak, örömmel fogja a szakember és az erre szoruló beteg venni, ha hiányzó fogai másképen pótolhatók.

Manapság, midőn a fogak kihúzása már mindinkább kisebb és kisebb térre kezd szorúlni, vele arányosan nőnek azon törekvések a fogak pótlásánál oly módokat követni, melyek a természetes fogsorokat lehetőleg megközelítik.

Az u. n. hidmunkák, arany koronák vagy csap fogaknál, melyek gyökerekre v. gyökerekbe alkalmaztatnak, már hiányzik a szájjpadot fedő lemez. A fogak legideálisabb pótlása azonban az u. n. fogültetéssel lesz elérve.

A fog beültetésnél műleges és természetes fogakat és fogtöket használtak. Dr. Iszlai szerint előbbi a »nem jelleges« utóbbi a »jelleges« fogültetésnek nevezendő, vagyis latinul *plantatio dentalis atypica* és *plantatio dentis respective dentiradicis typica* névvel látandó el.

A typicus fogültetésnek három főféleségét szokták ezidőszerint megkülönböztetni, úgymint: 1. A fog visszaültetést (replantatio dentis). 2. A fogültetést (transplantatio dentis) és 3. a fogbeültetést (implantatio dentis).

Replantatio azon művelet, midőn egy fogat, mely alveolusát ütés, esés, stb. vagy húzás által elhagyta, *saját sejtjébe* újra, odahegesztés céljából visszaültethetjük.

Transplantationál egyik fog át lesz ültetve más fogsejtbe. Ez átültetés történhetik egy és ugyanazon szájbán vagy két egyénnél tekintet nélkül, hogy az átültetendő fog, mennyi ideig állott különváltan az illető testtől.

Az implantatio tulajdonképpen csak transplantatio, melynél az illető fog, bármily hosszú különszakadtan állás után egy egészben vagy részben műlegesen, vésővel és kalapáccsal készített foggödörbe lesz helyezve odahegesztés céljából. Részemről azért, tekintettel a műtetre, igen szívesen csatlakozom Dr. Iszlay tan. indítványához, ki az implantatiót »osteotomiás transplantatio«-nak elnevezni óhajtja.

Az imént vázolt eljárások, melyeknek további fejtegetésébe ezúttal nem bocsátkozom, hivatva lesznek a jövőben a foghiányok pótlására.

Általános elterjedésnek azonban e beavatkozás csak akkor fog örvendeni, ha az illető szakemberek a műtevében is gyakorlatot szereznek maguknak, miután a műtétek sikerét egyfelől az anti-illetve a-sepsis teljes és szigorú keresztülvitele, másfelől pedig azon igen fontos körülmény biztosítja, hogy a műtő biztos kézzel hatoljon az állcsontok mélyébe a fogmeder nyújtványok két lemeze közé, kikerülve a Highmor barlang kiszögellő öbleit.

Eseteim száma sokkal csekélyebb, semhogy következtetéseket levonhatnék, annyit azonban biztosan állíthatok, hogy e beavatkozásnál vajmi csekély vagy egyáltalában reactio nem lép fel, ha az asepsisre kellő gond fordított.

Műtéteimnél előzőleg a száj thymol sublimat alcoholos vízzel kimosatott, a szájba ezután csak steril eszközzel és gondosan megmosott kézzel nyúltam.

Transplantatiók vagy implantatiókra felhasznált egészséges egyénektől származó fogakat 3% carbol alcoholban conserváltam.

A műtét után a betegek igen gyakran carbol-borsavas vízzel öblögették szájukat vagy az előbb említett alcoholos thymol-sublimat oldattal.

Összesen 19 replantatiót, 2 transplantatiót és 1 implantatiót végeztem a lehető legjobb eredménnyel, amennyiben mind a 22 beültetett fog *reactio* nélkül benmaradt és rövidebb hosszabb idő alatt teljesen megerősödött.

Eseteim közül hármát van szerencsém bemutatni; az egyik betegemnél ezelőtt három évvel végeztem egy replantatiót, miután műtéves közben — rossz fogból származó phlegmone cölli — a tönkre ment első alsó baloldali molarisa helyett egy ép második praemoláris húzatott ki. A műtét bevégzése után elővett desinfectio után a fog vissza ültetett s minden *reactio* nélkül oda forrott. Jelenleg egészen szilárdan áll, beteg rágásra igen jól használja.

Második esetemben egy transplantatiót végeztem augusztus 22-én, tehát ezelőtt 4 héttel. Miután kétizben tömött felső baloldali II. metsző foga rágás közben eltört s a gyökér maga is ez alkalommal, oly magasan megsérült, hogy csaplog befogadására alkalmas nem lett volna, azt eltávolítottam s helyébe egy fiatal leánytól vett megfelelő metszőfogot helyeztem be a vérzés tökéletes megszűnése után. A lefolyás zavartalan volt, beteg fájdalmakat egyáltalában nem érzett a fog jelenleg ugyan még kissé mozog, de éppen úgy áll, mint a hogyan a betevéskor állott.

Az implantatiót egy kórházi betegnél végeztem, kinek hiúságát bántotta az, hogy éppen metsző fogai közül egyik hiányzik, a mely tűrhetetlen fájdalmak miatt február hó 16-kán, tehát ezelőtt 7½ hónappal távolítottatott el — nem fogorvos által.

A felső jobboldali metsző fog volt az, melynek helyén a foghús össze gyógyult és zsugorodott volt. A szem és I. metsző fog közötti spatium az ellen oldalhoz képest a fogak egymáshoz közeledése által sokkal kisebb volt.

Miután a kihúzott fogat a beteg megőrizte, én azt gyökértömés és azután két oldal cavitás tömése és a fognak lecsiszolása után 3% carbol alcoholban tartottam, hogy ezáltal asepticusá tegyem.

Főnököm dr. Brandt tnr. szíves beleegyezésével a beteget június 12-én elaltattam, mély chloroform narcosisban a lágy része-

ket a hiánynak megfelelőleg átmetszettem, azután e helyen keskeny vésővel és kalapáccsal az összegyógyult fogmeder nyújtványban oly üreget formáltam, mely a gyökér befogadására alkalmas volt. A vérzés teljes csillapítása után a fogat a müleges alveolusba helyeztem s a betegtől a compact ételeket elvontam.

A lefolyás ez esetben is, a beavatkozás súlyossága daczára teljesen reactio nélküli volt. Beteg antisepticus szájvizeket használt. A fog jelenleg $3\frac{1}{2}$ hónap után majdnem teljesen megszilárdult.

E biztató eredmények után kísérleteimet kétszerezett szorgalommal fogom folytatni s azok eredményéről majdan a tisztelt szakülést értesíteni.

Dr. Brandt tnr. főnökömmek, ki a kísérletezésre legkészségebben beleegyezését adta s a sebészeti klinika műtő karának, mely törekvéseimben mindenképpen elősegített, e helyen is köszönetet mondok.

KÖZLEMÉNY DR. PURJESZ ZSIGMOND BELGYÓGYÁSZATI
KÓRODÁJÁRÓL KOLOZSVÁRT.

Észleletek a symphorol hatásáról.

Dr. Rosenberger Mór
kórod. gyakornoktól.

A symphorolt felfedezője, Dr. Heinz a »Deutsche med. Wochenschrift« múlt évi 43-ik számában »Coffeinsulfosäure, ein neues Diureticum« cz. közleményben ismerteti. Szerinte a symphorol (= a coffeinsulfosavnak natrium- vagy lithium, v. strontium-sója hatékony alkotórésze a coffein, melynek önmagában tudvalevőleg kétféle hatása van: egy diureticus, s egy edényszűkítő; utóbbi az előbbit paralysálja, s azonkívül a szív és idegrendszer részéről kellemetlen melléktüneteket idézhet elő; a sulfosavgyök azonban, a mely a coffeinnel össze van kötve, ezen angiospasticus hatást megsemmisíti, úgy hogy a symphorolban a coffein diureticus hatása a maga teljességében, s minden kellemetlen mellékhatástól mentten juthat érvényre. Ez volna a felfedező szerint a symphorol-hatás elmélete, mely -- ugyancsak szerinte -- a gyakorlati alkalmazásnál fényes megerősítést nyert.

Dr. Heinz a fentjelzett ismertetésben mindössze 4 észleletet ír le, s ezek is egészséges egyénekre vonatkoznak. E négy észleletet az alább következő táblával lehet feltüntetni.

Ezek szerint a symphorolnak egyetlen napon alkalmazott 4 gmnyi adagja a diuresist már az adagolást követő nap jelentékenyen fokozza; e hatás Dr. Heinz szerint 3—4 napon át tart, úgy, hogy a diuresis csak a symphorol adagolása utáni 4—5-ik nap szállott alá az adagolás előtti színvonalra. Több észleletet Dr. Heinz az idézett ismertetésben nem közöl, hanem egyszerűen megelégszik

A symph. adagolása előtt naponta kiürített vizeletmennyiség átlaga	Symphorol adag	Az adagolást követő napon kiürített vizeletmennyiség
1600 cm.	1 nap adag. 4 gr. Natriumsymph.	3200 cm.
1600 „	Ugyanannyi	3100 „
1600 „	1 nap adag. 4 gr. Lithiumsymph.	3200 „
1600 „	1 nap adag. 4 gr. Strontiumsymph.	3000 „

azzal, hogy szerének jó hatását bizonyos — a diuresis csökkenésével társult — bántalmaknál hangsúlyozza.

A belgyógyászati kórodán összesen 16 esetre vonatkozólag gyűjtött észleletem teljességgel nem felelnek meg annak a várakozásnak, melyre Dr. Heinz állításai feljogosítottak. A 16 eset közül a 6 elsőben — mintegy előtanulmányképpen — normalis diuresissel bíró egyéneknél alkalmaztam a symphorolt, s pedig 4 esetben Dr. Heinz nyomán mindenik észlelés alatt álló egyénnek 1—1 napon át 4—4 grm.-ot; miután azonban így semmi hatást nem tapasztaltam, az 5. és 6-ik esetben először 2, aztán — néhány napi szünet közbeiktatásával — 4 egymásután következő nap ismételttem a fenti adagot, végre a 6-ik esetben — ugyancsak pár napi szünet mulván — 3 napon át 6—6 grm. symphorolt adagoltam, a nélkül, hogy számbavehető hatás mutatkozott volna. E két észlelet, valamint a következő 10, melyeket különböző — a diuresis csökkenésével járó — bántalmaknál (szív-, máj- és vesebajok) gyűjtöttem, a mellékelt táblázatban van feltüntetve. Mindenik esetben a symphorol adagolását megelőzőleg figyelemmel kísértem a naponta kiürített vizelet mennyiségét, az adagolás alatt és után pedig e mellett a gyomorbelhuzam, szív, idegrendszer magatartását is. Az észlelés ideje alatt a beteg étrendje változatlan volt.

Mint a táblázatból látható, nem maradtam a Dr. Heinz által annyira kielégítőnek talált 4 grmnyi napi adag mellett, hanem fel-

Észlelet száma, kórisméje:	Észlelési napok												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	<i>A fenti napokon kiürített vizelet</i>												
5. (Normalis diuresis.)	14	15	10	14	11	12*	15*	12	12	10	8	10	14
6. (Norm. diur.)	17	16	14	13	17	16	18*	15*	16	15	15	15*	12*
7. Emphysema pulmon; arterioscl.	4	5	4	5	5	5	6*	6*	5	4	3	3	7
8. Emphysema pulmon arterioscler.	7	6	6	5	4*	7*	8*	6	6				
9. Insuff. bicuspid; hyd- rops univ.	3	3	2	1*	3*	3	5	3	4	4	6	3	
10. Exsudat. pleurit se- ros. l. dextr.	6	10	7	8	4*	9*	7*	8*	4	6	9		
11. Nephritis; degener. amyl. sen.	13	11	12	9	12*	11*	17*	14*	14	15*	15*	15*	15*
12. Arterioscler.; hyper- trophia cord. sin.; ana- sarca.	3	4	4	4	3	3*	6*	3*	5*	4	7	6	4
13. Insuff. bicuspid, cum stenos. ost. ven. sin.; hydrops. univ.	5	7	3	4*	6*	6							
14. Cirrhos. hepat; asc- ites.	6	5	7	8*	6*	7*	10*	10*	8	12	11	12	6
15. Arterioscler.; hyper- troph. cord. sin.; hyd- rops univ.	14	2	2*	3*	3*	3*	2	4	3				
16. Cirrhos. hepat, asc- ites.	4	8	7	4*	7*	7*	8*	7	7	7	8*	6*	5*

folyó száma.											Symphorol-adagok a * ^o -gal jelzett napokon.	
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24		25
<i>mennyisége 100 cm.-enként (deciliter)</i>												
11	14											6-7-ik nap 4-4 gm. } 8 gm.
11*	12*	13	14	12	9*	12*	16*	11	8			7-8-ik nap 4-4 gm. } 8 gm. 12-14 " " 4-4 " } 14 gm. 15 " " 2 " } 20-22 " " 6-6 " } 18 gm.
4	6											7-8-ik nap 4-4 gm } 8 gm.
												5-7-ik nap 4-4 gm } 12 gm.
												4-ik nap 4 gm. } 12 gm. 5 " " 8 " }
												4-8 ik nap 6-6 gm. } 30 gm.
10*	13*	14	16	9	10	8						5-8-ik n. 4-4 gm. } 16 gm. 10-14 " " 4-4 " } 22 " 15 " " 2 " }
												6-ik n. 4 gm. } 28 gm. 7-9 " " 8-8 " }
												4-5-ik nap 8-8 gm. } 16 gm.
4												4-ik n. 4 gm. } 32 gm. 5-6 " " 8-8 " } 7-8 " " 6-6 " }
												3-ik nap 3 gr. } 27 gm. 4 " " 6 " } 5 " " 8 " } 6 " " 10 " }
7	7	5	5	6	5*	7*	5*	4	5	5	5	4-7-ik n. 4-4 gm. } 16 gm. 11-13 " " 4-4 " } 12 " 19-21 " " 6-6 " } 18 "

emeltem azt 6—8 grmra (sőt egy esetben 10 grmot is adagoltam), folytattam az adagolást 3—4 s több egymásután következő napon át, ugyanazon betegnél ismételtam a kísérletet, mindezt a nélkül, hogy kielégítő hatás csak egy esetben is mutatkozott volna, mi annál sajnósabb, mert kellemetlen mellékhatás egyszer sem lepett fel, s így a symphorol használhatósága — még középszerű diureticus hatás mellett is — eléggé indokolva volna. 3 ízben (14—15-ik eset) volt alkalmam meggyőződni arról, hogy a symphorol eredménytelen alkalmazása után (nehány napi szünet mulva) adagolt calomel a diuresist 2—4 nap alatt 4—600 cm.-ről 2500—3000 re emelte. 10 grmnál nagyobb napi adagok alkalmazását feleslegesnek tartottam azért, mert jelen tanulmány célja nem annak megállapítása volt, hogy van-e — per absolutum — a symphorolnak diureticus hatása, hanem az az iránt való tájékozódás, hogy — ily diureticus hatást már feltételezve — mennyiben felel az meg a gyakorlat igényeinek. E gyakorlati célra való tekintettel a symphorol drágasága mellett (grmja 25 kr.) 8—10 grmnyi napi adag már határértéknek tekinthető. De ettől eltekintve is észleleteim már ilyen adagok mellett is oly éles ellentétben állanak a Dr. Heinzéival, melynek alapján — minden további kísérlettel felhagyva — feljogosítottnak érzem magam annak kijelentésére, hogy a symphorol semminemű diureticus hatást nem mutatott.

DR. BRANDT JÓZSEF TANÁR KÓRODÁJÁRÓL.

Az alsó állcsont töréséről.

Dr. Höncz Kálmán

sebészeti I. tanársegédül.

Az arczsontok törései közül leggyakoribb az alsó állcsont törése, daczára ennek mégis a ritkább törésekhez kell számítanunk: a sebészeti klinikán öt évi működésem alatt összesen 6 alsó állcsont törést észleltem.

A törés ritkaságát legvilágosabban bizonyítják nagy statisztikai kimutatások adatai, így a London Hospitalban 30 év alatt 51,938 csonttörést észleltek, e rengeteg számú csonttörések közül az alsó állcsontra csak 1·245% jutott. — A New-York Hospitalban 12 év alatt 1722 törés került kezelés alá, melyek közül csak 66 alsó állcsont törés volt, a mi 3·19%-nak felel meg.

Az alsó állcsont töréseknek ritkasága magyarázható a csontnak ívszerű alakjából, mely ellenállási képességét fokozza, mozgékonyaságából és végre magának a csontnak sűrű és compact szerkezetéből. C. O. Weber kísérlete szerint 1100 font szükségeltetik egy felnőtt férfi alsó állcsont törésére. Gyermekeknél e csont törése, eltekintve a szülészeti manipulatioknál előfordúlható törésektől, szerfölött ritkán észlelhető.

A törés egyszeri, többszöri és comminutiv lehet, előbbi leggyakoribb, utóbbi ritka. Az alsó állcsont teste képezi leggyakrabban a törés székhelyét, a mi könnyen érthető, ha tekintetbe vesszük azt, hogy e rész van leginkább kitéve erőszakos behatásnak, míg ellenben a többi rész úgy a kül mint a beloldalon vastag izommal van borítva. A törés bárhol jöhet létre, gyakorisága azonban a közép- vonaltól hátrafelé mindinkább apad, úgy hogy a proc. condyloideus izolált törése a ritkaságok közé tartozik.

Némely észlelő a symphysis táján találta a legtöbb törést, míg ismét mások a törést leggyakrabban a szemfog táján észlelték. Esetekben praevalealt a szemfog táján előforduló törés s részint azért, főleg azonban a szóban forgó csont boncztatni szerkezetét tekintve, hajlandóbb vagyok az utóbbi nézethez csatlakozni. Ha ugyanis szemügyre veszünk egy alsó állcsontot, akkor azt találjuk, hogy e csont a szemfog táján vékonyabb s azonfelül még egy nagy ürrel is bír, mely a hosszú szemfog gyökerének befogadására szolgál. A foramen ovale a törések létrejötténél szintén szerepet játszik, legalább a mellett szólanak Hamilton adatai, a ki 20 törés közül 14 esetben azt találta, hogy a törési vonal e helyen halad keresztül. Tény azonban az, hogy a symphysisen vagy annak táján a törés szintén igen gyakori. A vizsgálók egy része azt állítja, hogy a törés mindig az egyesülés helyén halad át, még előhaladott korúaknál is, hol az összenövés már rég befejeződött, míg mások tapasztalata szerint a törés a középvonalban sohasem fordul elő, hanem mindig attól oldalt.

Kettős törések néha szintén előfordulnak, többnyire symmetricusak, úgy hogy az állcsont középső darabja kitörik, előfordulhat azonban az is, hogy az egyik törés a közép vonalban a másik, egyik vagy másik oldalon foglalhat helyet. Egy oldalon szintén észleltek már kettős törést.

Elteltekintve a lövegek által előidézett alsó állcsont törésektől, a comminutiv törések ritkák, annál gyakoribbak az alveolusok törései, melyek különösen foghúzásoknál igen gyakran eltöretnek, vagy legalább is betöretnek.

A törés rendszerint tökéletes a törőfelületek többnyire símak, és szabályosak. A törési vonal irányára nézve az az általános tapasztalat, hogy collum törésnél a törési vonal ferde, ritkán haránt irányú, ugyszintén a proc. coronoideus törésénél is, a hol a törés többnyire az incisura közepétől mell és lefelé halad. A test törésénél a törési vonal többnyire ferde irányú, a midőn is az mellülről és felülről le és hátrafelé halad; nem ritkán azonban függélyes is. A test azon ferde törése, a midőn a törési vonal alólról és mellülről fel és hátrafelé húzódik szerfelett ritka, Malgaigne az irodalomban csak két ily esetet talált.

Kóroktan. Eltekintve azon még bebizonyításra szoruló kóroki mozzanattól, mely szerint az alsó állcsont törése izom-összehúzódás

által is idéztethetnék elő, legnagyobb szerepet játsza az egyenes erőszakos behatás. Ütés lörugás és esés által idéztetik elő a legtöbb alsó állcsont törés. Indirect behatás szintén idézhet elő törést, ha p. o. a csont kocsikerék által összenyomatik, a törés ily esetekben rendszerint a symphysis táján jön létre.

Lövések rendszerint comminutió töréseket idéznek elő és kiterjedt roncsolásokkal járhatnak, melyek nem annyira a löveg, mint inkább a lőpor gázok feszítő erejének a következményei. Nehány hónappal ezelőtt észleltem egy esetet t. főnököm Dr. Brandt tan. klinikáján a hol egy pisztoly lövés, melyben löveg nem volt, a csonton, de különösen a nyak és az arcz lágy részein oly fokú roncsolást idézett elő, melynek 4 nap alatt a beteg áldozatul is esett. E nagy roncsolás kizárólag a lőpor gázak expansiója által volt elidézve.

A fogmedri nyújtvány törései kivétel nélkül direct törések, igen gyakran fordulnak elő részint ügyetlen, részint pedig czéltudatos foghúzásoknál, a midőn t. i. egy oly fájdalom, frissen letört fog vagy fogrészlet eltávolításáról van szó, mely a csont részlet törése, illetve resectioja nélkül nem volna kivihető. Az *ág törése* az angulus maxil. közelében rendszerint direct trauma következményei. *A processus coronoidens* csak direct törés s többnyire lövés által idéztetik elő. *A collum* törése úgy direct, mint indirect behatás útján jöhet létre, ez utóbbi játsza a nagyobb szerepet. Az esetek többségében e törés az állcsontra való esés által van feltételezve. Ilyen esés magának a cavitas glenoideának törését is idézheti elő, mely azután már a legsúlyosabb agyi tünetekkel járhat s életveszélyes szövödményeket vonhat maga után.

Tünetek. Az esetek túlnyomó számában az alsó állcsont törésének felismerése nem nehéz, mert tünetei kifejezettek.

A mindennapi tünetek között ott találjuk az alaki eltérést, rendellenes mozgékonytságot a csont folytonosságában, recsegést és fájdalmat, melyhez még vérzés és nemsokára nyálfolyás is csatlakozik. Beteg tartása szintén jellegzetes, rendszerint kezével támasztja meg állát különösen ha beszélni vagy nyelni akar. Az alaki eltérés mint minden törésnél, úgy itt is igen fontos s következménye a törvégek eltolódásának. A száj vizsgálatánál azt találjuk, hogy a fogsor megvan szakítva, mely megszakítás függélyes és vízszintes irányban történhetik. Fogmeder törésnél egy vagy több fog rendellenes állásban lehet.

Az eltolódás a közép vonalban rendszerint nagyon csekély, úgyszintén akkor, ha a törés a masseter alatt van, ily esetekben maga a masseter és a pterygoideus internus gátolja meg az eltolódást. Előfordul azonban az is, hogy a törvég tátong, a mi a száj csukása által még növekedik. Rendszerint a mellső törvég le és befelé, a hátsó kifelé van eltolódva. Ha mindkét condylus van eltörve, akkor az egész állcsont egyik vagy másik oldal felé tolódhatik el, néha az eltolódás mell felé történik. Az eltolódás oka kettős. A mellső törvég eltolódása le és befelé valószínűleg izom összehúzódás következménye (musc. geniohyoideus, biventer, a genio-hyo-glossus mellső kötegei s valószínűleg a mylo-hyoideus is) míg a hátsó törvég a m. temporalis, masseter és pterygoideus internus által a felső állcsont fogaihoz szoríttatik.

A *fájdalom* rendszerint igen nagy s fel van tételezve, részint a lágyszövetek roncsolása, részint pedig a fogidegek vagy nagyobb ágainak sértése, nyújtása vagy becsipetése által. A *vérzés* rendszerint a lágyszövetek, nevezetesen a foghús szétszakítása által van feltételezve, igen ritkán árt alveolaris inferior sértése által. A száj nyitva maradásának következménye a *lokozódott nyáleválasztás*.

Szövődmények. Egy vagy több fog meglazítása vagy dislocatioja a rendes complicatio, Erichsen oly esetet ír le, a hol a luxált fog két törvég közé került. A meglazult fogak rendszerint ismét megerősödnek. A vérzés csak ritka esetekben nagyobb fokú, így Munder ír le egy esetet, a hol a vérzés oly nagy fokú volt, hogy az csak a carotis digital compressioja által volt megszüntethető.

A fossa glenoidea törése előfordulhat, ha az esés az állcsúcsra történt, a törés indirect módon a condylusok által idéztetik elő. A fülből eredő vérzés és savós folyadék szól a complicatio mellett. E törésnél megtaláljuk rendszerint az agryázkódtatás tüneteit is.

A *körísme* felállítása tekintettel előbb felsorolt tünetekre s azon körülményre, hogy az alsó állcsont minden oldalról megtekinthető és ujjal körül járható a test és a fogmedri nyújtvány törésénél igen könnyű, nehezebb a nyújtványok törésének a felismerése; külső és belső vizsgálat a rágási actus akadályozottsága és fájdalomassága azonban itt is kiségit.

A *lefolyás*. Törés után rendszerint lobosan megdúzzadnak a

nyál és a nyirk mirigyek, valamint a kötszövet, e dúzzanat nem ritkán az arcra is átterjed, e mellett igen bő nyáladás is lép fel. Részint ez okból, főleg azonban a foghús zúzódása és szétszakítása és az annak következtében fellépő genyedés miatt foetor ex ore lép fel. Néha zavarja a lefolyást a csont alsó széle mentén fellépő tályogok és a törvégeknek elhalása, minek következtében kisebb-nagyobb sequesterek képződnek. A vérzés csillapítása rendszerint könnyű dolog.

Eltelkintve említett szövődményektől, általában azt mondhatjuk, hogy az alsó állcsont törése rendszerint igen szépen és gyorsan gyógyul, a mennyiben 30–40 nap elégséges a törvégek egyesüléséhez.

Csont elhalás a gyógyulást meggátolhatja, míg a sequester el nem távolíttatik. Álizületek képződése e törésnél szerfelett ritka. Noezis 150 törés közül csak két esetben talált ilyet. Az álizület létrejötté egyfelől és főleg azon körülmény idézi elő, ha a törvégek közzé egy fog beékelődik.

Főnököm Dr. Brandt tan. a plastikus műtétekről szóló dolgozatában, szintén arra figyelmeztet, hogy milyen nehéz egy álizületnek a létrehozása az állcsont folytonosságában, ha p. o. arra szükség van.

A *körjóslat* ezek után szintén igen kedvezőnek mondható, a mennyiben az alsó állcsont regeneráció képessége oly nagy, mint egy csonté sem. Nagyobb csonthiányok aránylag rövid idő alatt pótlódnak; a sebészeti klinikán két resecalt betegünknel az alsó állcsont koresos újra fejlődését constatálhattuk rövid 6 hét alatt.

Az agyrázkódtatás — különösen ha igen sulyos és sokáig tart — jelenléte a körjóslatot kedvezőtlenebbé teszi.

A fogsejtek részleges törése semminemű fontossággal nem bír.

Kezelés mint minden törésnél, úgy az alsó állcsontok kezelésénél is szintén az a két törekvés vezérel: behelyezni a két törvéget, azután pedig ebben az állásban megtartani (coaptatio et retentio.)

A kötések, melyek a törvégek összetartására szolgálnak, három csoportra oszthatók:

I. Kötések, melyeknél a rögzítés az egészséges fogsor által történik, még pedig vagy *a)* közvetlenül vagy *b)* közvetve az által, hogy a fogsor közé sineket helyezünk.

II. Kötések, melyeknél a törvégek összetartása az eltört állcsonton magán történik, még pedig úgy az által, hogy *a)* a törvégek közvetlenül egyesítettnek vagy hogy *b)* alkalmas sinek által közvetve összetartatnak.

III. Kautschuk vagy fémkötések, melyek húzás vagy nyomás által a hibás állásba hozott törvégeket lassanként a rendes állásba hozzák.

Hippokrates és *Celsus* adnak már útasításokat, melyeket az állcsontok törésénél követni kell. *Berenger Ferand* szerint e törés kezeléséről Mózes könyvében is van már nyom. *Sorames* ajánlotta először a közönséges állkendőt, a capistrum simplex, duplex, valamint a funda maxillarist is, mely kötések különösen Petit és Boyer által újabbi időben is igen melegen ajánltak. *J. Nassmitt* egy állcsont törést, melynél az állcsúcs alatt lévő lágy részek is sértve voltak, oly módon gyógyított, hogy egy Hodge-féle pessariumot illesztett az állcsontra, melyet azután a fej és a nyak körül megerősített. *Morel Lavallée* 1855 guttaperchából készített igen használható sint, mely az egész állat körül vette, hasonló módon gyógyított 1860. *Tyfle* és *Housley*, kik egy az egész állat befoglaló ezüst sint készítettek s aztán még guttaperchéval kibélelték.

Említett kötéseknel az egész kezelés alatt a fogsor zárva kell legyen, a betegek csak folyékony ételeket vehetnek magukhoz s azt is csak úgy, ha egy meglevő foghiányon át draincsővel szíjják az ételt a szájukba. Teljes fogsornál szükségessé vált egy két fognak az eltávolítása. Eltekintve ezen kellemetlenségektől, a betegek a szájukat nem öblíthetik, a mi egyszerű de különösen complicált töréseknél a betegre igen hátrányos, sőt veszélyes is lehet.

E visszás állapoton segitendő *Boyer* 1845-ben parafa lemezeket ajánlott a prae és molaris fogak közé tenni, miáltal a táplálás és száj desinficiálása a metsző fogak között fennmaradó részen át lehetségessé vált. A parafa lemezt egyszerű esetekben a sebészeti klinikán eddigelé szintén használtuk, összekötve a funda maxillaeval, ez eljárással elért eredmények teljesen jóknak bizonyultak. *Spoeth* és *M. O. Heydok* ugyanannak az elvnek hódolva szaru, illetve fém sineket tettek a fogsor közé, *Allport* arany vályut használt s annak rágó felületi részét guttaperchéval bélelte ki.

Sürssen 1863. úgy a felső mint az alsó állcsontra ezüstből

egy a fogakra pontosan reá illő tokot készített, melyet azután az articulatióra ügyelve összeforrasztott. Alkalmazásnál előbb a felső fogsorra helyezte ezen tokot s csak azután nyomta bele az alsó fogsort a neki készített tokba.

Guillaume de Galicet ajánlja összekötni az eltört állcsont fogait az ép állcsont correspondáló fogáival, összekötésre selymet vagy drótot használ. *E. I. Fountain* egy háromszoros alsó állcsont törésnél két correspondáló metszőfogat átfúratott és a nyílásokon át jól kihevitett huzalt vezetve, e két fogat összekötötte.

A második csoporthoz tartoznak azon kötések, melyek magára az eltört csontra alkalmaztatnak. A törvégek közvetlen összetartása kender vagy selyem, fonál, lószőr vagy vékony lémhuzallal már Hippokratés idejében kísértetett meg. Ez eljárás azonban nem bizonyult czélszerűnek, amennyiben a fonalak igen gyakran meglazultak vagy lecsúsztak, a fognyakán igen heves fájdalmakat idéztek elő s magát a fogat a fellépő lobfolyamatok miatt meglóditották, minek következtében az nem ritkán kihullott.

Manapság is még meglehetősen gyakran használtatik e csontvarrat, következő módon: Meglevő sebek vagy bemetszések által előidézett sebekben át a csontig hatolunk s a két törvéget egy — esetleg nagyobb eltolódásnál két izben átfúrjuk s az így készített menetbe ezüst huzalt vezetünk s azt annyira összecsavarjuk, hogy a két törvég pontosan egymással érintkezzék. Egy ily módon létesített varrás igen czélszerű, a mennyiben a törvégeket összetartja s a beteget abba a kellemes helyzetbe hozza, hogy száját kénye- kedve szerint kinyithatja.

Baudens végezte 1840-ben először ezt a varratot, *Hamilton*, *Buck* és *Kinlach* szintén vetekednek az elsőbségért. Említett szerzőkön kívül majdnem minden nagyobb sebész (Dieffenbach, Bickersteth, Morel-Lavallée stb.) gyakorolta a csontvarratot e helyen.

Owen Thomas segített azon általános panaszon, hogy a sodronyvarratok idővel tágulnak s így nem tartanak, egy kulcsszerű eszközzel, melylyel a sodronyt későbbben is össze lehet húzni. *Wellhause* 1867-ben a nyolczas varratot ajánlotta a törvégek egyesítésére. *Girdano*, *Stevens* és *Letinneur* dolgozataiból kitűnik, hogy 1870 óta a csontvarrat e helyen meglehetősen elterjedten használtatik. Kórodánkban Dr. *Brandt* tanár az eltört alsó állcsont var-

ratot öt esetben végezte a lehető legjobb sikerrel, amennyiben valamennyi zavartalanul a rendes állásban összeforrott.

A törvégek egyesítését elefánt csontszeggel is végezhetjük, melyek idővel a sarjszövet által teljesen felszívódnak.

Daczára annak, hogy az anti és asepsis védszárnya alatt e beavatkozásunk minimalisnak mondható, véleményem szerint egyszerű subcutan, illetve submucös töréseknél mégis kerülendő ez eljárás, miután az által az egyszerű törés complicated vagyis nyílt töréssé lesz átalakítva. Fog nélküli sorvadtt fogmederrel bíró állcsont kivételt képezhet.

Azon kötések, melyek magára az eltörött csontra — de csak közvetve sinek által — alkalmaztatnak, igen számosak; valamennyi azon elvnek hódol, hogy a különböző anyagból készült sin vagy horog a törési hely közelében fekvő részeket reponálva visszatartsák.

E csoportba tartozó kötések két osztályba oszthatók, az egyik osztályba tartoznak azon kötések, melyek minden esetben alkalmazhatók, a másik osztályba azok, melyek esetről esetre fogorvos által készítenők.

Az első osztályba tartozik az 1799 óta ismert *Rüthenik*-féle kötés, mely egy párnázott falemezből áll. E lemez az áll alatt fekszik s kötélekkel hálózhoz erősítetik, mely a fejen foglal helyet. A fogsor fölé kész vályu tételik, mely két horog által rendes helyén lesz tartva, miáltal a dislocatio meg van akadályozva. E kötésnek hiánya az volt, hogy nem állott biztosan s nem ritkán decubitust idézett elő az állcsucs bőrén. *Kluge*, *Sürssen*, *Gusvold*, *Black* s *Bleichsteiner* módosítottak ezen a kötésen s különösen utóbbi az, ki állítása szerint módosításával akkor is czélt ér, ha az u. n. interdental sin czélra nem vezetett. *Bleichsteiner* eszméjéből kiindulva ez igen czélszerű, kötésen némi változtatást eszközöltem, mely véleményem szerint, azt tökéletessé teszi. Az állcsont nem kautschukból, hanem pléhből készíttettem, melyen számos nyílás van, e pléh-sin szorosán oda fekszik az alsó állra s két szíj által rögzítetik egy homlok övhöz, a mint azt *Bleichsteiner* szerkesztette. Ezen sinre reá lesz erősítve egy félkör-alakú nyílásokkal ellátott lemez, melybe a horgok beillesztetnek. A horgok alakjuknál fogva az ajkat nem sértik s egyenesen a fogakra helyeztetnek, előzetesen azonban a fogakra eső rész vattával vagy puha gummival ki lesz bélelve.

Az eddigelé felsorolt kötések, a betegre nézve meglehetősen sok kellemetlenséggel járnak, örömmel üdvözölte, tehát egyaránt szakember és beteg a *kautschuk és huzalból* készített kötéseket, melyekkel a kezelés igen kiméletes és kényelmes, amennyiben a betegek azonnal beszélhetnek és consistensebb ételeket is vehetnek magukhoz. Ezen kötések minden esetben külön készítendőek, szükséges azonban, hogy egynehány fog vagy legalább egy jó fogmeder nyújtvány jelen legyen. Az ezen csoporthoz tartozó kötések mindegyike lehetőleg pontosan oda illik a fogakhoz vagy e fogmeder nyújtványhoz. Miután ezen sin a fogakra, illetve a fogak közé lesz helyezve dental (fogsín) vagy interdental (fogközötti) sinnek nevezetük.

1860-ban szerkesztette *Tomes* az első ilyen fogközötti sint, melyet ő ezüstből készített s guttaperchéval kibélelt. Három évvel később *Sands* készített New-Yorkban egy a fogakra pontosan oda simuló kautschuk sint, mely szakkörökben korszakot alkotónak mondatik. Más szerző szerint Dr. *Gunning* készítette az első sint kautschukból. Egy ilyen vulcanisált kautschukból álló sín következőképpen lesz készítve. Első dolog a törött állcsontnak hű lenyomata, melynek negatívje szájkánál és megpuhitott »lenyomó anyaggal« (viasz, stents, Globe s. a. t.) vétetik. Ha az ily úton kapott negatívbe gyps-pépet töltünk s a gyps megkeményedése után, a »lenyomó anyagot« meleg vízzel eltávolítjuk, megkapjuk a törött alsó állcsont fogainak hű képét. E kapott modellen készítjük ezután a fogászati technika szabályai szerint, először a sint viaszból, azután kautschukból, mely $\frac{5}{4}$ óráig az u. n. vulkanisáló készülékben 160° C. hőmérsékben kitétetvén; keménynyé és ruganyossá válik. Az egyenetlenségek s kiálló részek lecsiszolása és eltávolítása után készen van a sín.

Miután a lenyomatvétel fájdalmas. *Wéber* és *Haun* az egész alsó állnak egy gyps-ágy elkészítését ajánlják. Ha a törvégek dislocatioja miatt a gyps-nyomat szintén nem egészen jó, akkor az azon helyen, hol az eltérés mutatkozik, szétvágandó s a rendes állásba hozva újra összeragasztandó. A rendes állást megkapjuk könnyen, ha úgy az egészséges felső, mint az eltörött alsó állcsont-ról kapott gyps-modelt articulatorba helyezzük. Az ily módon nyert modellre azután a sín nyugodtan elkészíthető.

A Morel-Lavallée által guttaperchéból készült fogközötti sín

igen nagy hírnévnek örvendett s a legtöbb sebészeti munkában kellő dicsérettel lesz elhalmozva, daczára annak, hogy a guttapercha ellentállási képessége nagyon csekély s ennél fogva a megkívántató szilárdsággal s ruganyossággal nem birhat. E kötéseknel azonban az alsó állsont a felsőhöz lett szoritva, miáltal ezen kötések a betegeknek kellemetlenek voltak. Ezen előbb említett hatvány meg lett szüntetve az u. n. dental sínekkel. Ezen kötéseknel a támpontot a fogsor, illetve a fogmeder nyújtvány képezi a száj a kötés feltevése után azonnal nyitható és zárható. Könnyebb esetekben az illetők foglalkozásuk után láthatnak s a törés után egynehány napra consistensebb ételeket is vehetnek magukhoz.

Európában az első kautschuk fogsint egy nizzai Dr. *Weber* nevű fogorvos demonstralta Lipsében a Central-Verein deutscher Zahnärzte VII. gyűlésén egy betegen, kinél egy kettős alsó állsont törés 4 hónapig a rendes kórházi kezelésnek ellentállott, a mozgékonyosság mellett még genyedés is mutatkozott. A fogsin elkészítése és reátevése után a törvégek oly szorosán rögzítettek, hogy említett beteg már egynehány nap mulva rághatott.

A genyedés erre 8 nap mulva megszűnt s a törés egynehány hét alatt meggyógyult.

Általános elterjedésnek azonban ezen kautschuk fogsin csak akkor örvendett, midőn *Sürssen* a berliner medizinische Gesellschaftban a fogsínről előadást tartott s azon fényes eredményeiről beszámolt, melyet ő a német-francia háboru alkalmával 52 esetben e sín alkalmazásával elért.

Haun a *Weber* által készített fogsint guttaperchával kibélelte és azután a sérültet felszólította, hogy harapjon össze. Ez actus által a fogak contourja a guttaperchába belenyomódott, miáltal a rendes össze harapás egyáltalában nem lett zavarva. Complicált csonttöréseknél igen keskenyre készítette az ajak felüli sint, hogy a lágyszövetek sebzését könnyen kezelni lehessen. A sín erősítése a guttaperchán kívül fémléczekkel, virághuzallal vagy selyemszálakkal is történhetik. Fog nélküli alsó állsonttörésnél e sín szintén alkalmazható, ha a fogmeder nyújtvány sorvadása még nem haladt nagyon előre. Ily esetekben czélszerű Haun útasítása szerint, oly könnyű kautschuk síneket készíteni, melynek támaszpontja azon csekély csontmélyedésbe esik, mely a linea mylohyoidea s obliqua interna

hátsó részében van. A sínnek ezen kiálló része guttaperchával lesz kitöltve, esetleg a rágó felület is, melybe a felső fogsor esetleg műfog bele lesz mélyesztve, a táplálás ily esetekben oly módon történik, hogy a guttapercha részleten keresztül lesz vezetve egy cső, melyen át tölsér segítségével híg étel részletek a szájba tölthetők. Ha ezen eljárás sem vezet célra, akkor a csontvarrás van indicalva.

Rosszúl gyógyult csonttöréseknél, melyek részint az eltorzítás, részint pedig az articulatio zavara miatt sérültekre igen kinosak — *Sürssen* igen alkalmasan módosította a kautschuk kötéseket. Némely esetben ferde síknak az alkalmazása által éri el a célt, más esetben pedig a két törvéget külön-külön borítékkal látja el és a kettő közzé egy düzzadó Hikory darabot helyez, mely mindaddig hosszszabbal lesz felcsérelve, míg a rendes összeharapás helyre nem áll.

Az előbb leírt kautschuk sínektől eltér a *Kingsley* által készített sín, mely az eltört állcsontot teljesen fedi, azonkívül pedig még két fémdróttal van ellátva, mely a szájzugokból kijöve a pofán folytatódik, hol kötéssel rögzíthető. *Compbell* a kautschuk helyett pléhet használt s azt guttaperchával kitöltötte, egy *Neppel* nevű technicus pedig zinnöntvényt ajánlott, melyet ő a gyps-minta után igen könnyen készít: — Dr. *Port* különösen a praktisáló orvosoknak ajánlja ez eljárást.

A kautschuk síneket ezek után igen czélszerűnek mondhatom; czélszerűnek, mert 1. készítésük, ha modellünk van, igen egyszerű,

2. a törvégek általuk igen jól rögzíttetnek. *Koerner* azon ellenvetését, miszerint complicált csonttörésnél a sebet kellőleg nem kezelhetjük, visszautasítom, mert keskeny síneknél a seb kezelés semminemű hátrányt nem szenved.

A széles kautschuk-sínek helyett *Hammond* (1874) volt az első, a ki fémsodronyból készített egy a fogakat pontosan körül fogláló sint. E sín puha vékony virág dróttal lesz a fogakhoz rögzítve. Ezen sodrony-sín *Sauer* által tökéletesítve, *Langenbeck* és *Bardleben* által ajánlva, csakhamar közkedvelté lett. *Sauer* már 1870-ben készített ilyen sint, melyet 1880-ban tökéletesített s mely még eltolódásnál is használható. E sín eleinte 2 részből állott s ferde síkkal is el volt látva, későbbben a ferde síkot elhagyta. Azon szemrehányáson segitendő, mely szerint a neve után elnevezett sín nagy ügyességet és nagyobb instrumentariumot igényel, 1889-ben oly kö-

tést ismertetett, melynek készítéséhez csak egy 2 mm. vastag vas-huzal és egy 0.25 mm. vastag kötőhuzal és egy fogó szükségeseltetik. Sauer e kötést »Nothverband«-nak nevezi. A kötés készítésénél, lenyomat készítése felesleges, maga a kötés csak egy a fogak mellső felületét érő és oda illő huzalból áll, mely virághuzallal a fogakhoz erősítettik. E sín helyes alkalmazásánál állítólag még nagyobb eltolódás is megszüntethető.

Dr. Löhers ez év elején egy igen elmés és practicusnak látszó készüléket szerkesztett, melyet ő »Ringmutter-Verband«-nak nevez. E kötésnek főrésze egy gyűrű, mely a fogakra csavar által pontosan oda illeszthető. Egy ilyen kötés alkalmazásához két ilyen gyűrű szükségeseltetik, melyek a törés helyének két oldalán egyenlő távolságban a fogakra helyzetnek a dislocatió meg lesz akadályozva azáltal, hogy a gyűrűkön levő kis csöbe egy huzal lesz behúzva, a mely azután összecsavartatik.

A kötésnek ezen alkalmas módja s könnyű kivihetősége véleményem szerint nem csak törésnél, hanem állcsont csonkolásnál is tért fog magának hódítani, miután e gyűrűkkel az izmok összehúzódása által feltételezett eltolódást megakadályozhatjuk.

A MAGYAR ORVOSI SZAKIRODALOM 1893-BAN.

Összeállította: *dr. Kenyeres Balázs*, e. ny. rk. tanár.

I. Folyóiratok.

A Dentista. Szerk. Süsmann Zsigmond, kiadótulajd. Prohászka Henrik. III. évf. Havonként. (VII., király-utca 15. sz.) Ára 6 frt.

Egészség. Szerk. dr. Fodor József és dr. Csapodi István, kiadja az orsz. közegészségi egyesület. VIII. évf. Kéthavonként. (IV., rózsza-tér 1. sz.) Az egyesület tagjainak tagdíj fejében. (Alapító tag: 50 frt, rendes tag 3 frt, pártló tag 1 frt.

Egészségügyi Értesítő. Szerk. dr. Preysz Kornél, kiadja a m. kir. belügyminiszterium. II. évf. Havonként kétszer. (Belügyminiszterium.) Ára 2 frt.

Gyakorló orvos. Szerk. és kiadótulajd. dr. Róth Adolf. IV. évf. Havonként 3-szor, ingyen küldetik.

Gyógyászat. Az orvostudomány hazai és külföldi fejlődésének, különösen az orvosi gyakorlatnak közlönye. Szerk. és kiadó dr. Schächter Miksa. Lapulajdonos dr. Kovács József e. tár. Főmunkatárs dr. Szénásy Sándor. Melléklete: *Honvéd orvos*, a hazai katoniorvosi intézmény tudományos és társadalmi érdekeinek közlönye a m. kir. honvéd miniszterium rendeleteivel. Szerk. dr. Szénásy Sándor és Medikus az orvosi oktatás közlönye. Szerk. dr. Schächter Miksa. XXXIII. évf. Hetenként. (IV., szervita-tér 4. sz.) Ára 10 frt, orvosnövendékeknek 5 frt.

Gyógyszerészi Hetilap. A gyógyszerészeti tudományok fejlődésének és a „Magyarországi Gyógyszerész-Egylet“ szakügyeinek közlönye. Szerk. és kiadótulajd. Schédy Sándor. Társszerkesztő Lukács István. XXXII. évf. Hetenként. (IV., Sebestyén-tér 8. sz.) Ára 10 frt, a nyugdíj-intézet tagjai számára 5 frt.

Gyógyszerészi Közlöny. Tudományos és közérdekű gyógyszerészeti szaklap. Szerk. és kiadó E. Karlovsky Geyza. Segédszerk. Kende István. Főmunkatárs dr. Winkler Lajos. Hetenként. IX. évf. (IV., lövész-utca 16. sz.) Ára 8 frt, segédeknek és gyakornokoknak 4 frt.

Jó Egészség. Szerk. dr. Richtmann Mór. Havonként kétszer. (Fiume.) I. évf. Ára 3 frt.

Klinikai Füzetek. Szerk. dr. Donáth Gyula. Havonként. V. évf. (V., Dorottya-utca 2. sz.) Ára 4 frt, orvosnövendékeknek 2 frt.

Közegészségügyi Kalauz. A magyar községi és körorvosok országos egyesületének, továbbá az országos balneologiai egyesületnek hivatalos közlönye.

Szerk. dr. Lőrinczi Ferencz. (IV., zöldfa-utca 43. sz.) XIV. évf. Hetenként. Ára 6 frt.

Magyar Orvosi Archivum. A nagyméltóságu m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium támogatásával. Szerkesztik dr. Bókai Árpád, dr. Klug Nándor egyet. ny. r. és dr. Pertik Ottó egyet. ny. rk. tanárok. Hazai orvosi buvárlatok számára, melyek elméleti, laboratoriumi és klinikai huzamosabb kutatások eredményeit tartalmazzák. Megjelenik két külön kiadásban, a hazai orvosi közönség számára magyar, a külföld számára német-francia nyelven. Évenként 6 füzet. (IV., Kossuth Lajos-utca 2. sz.) II. évf. Ára 10 frt.

Odontoskop. Magyar fogászati folyóirat, a fogtani társulat közlönye. Szerk. és tulajd. dr. Iszlay József. (IV., Gizella-tér 2. sz.) II. évf. Ára 2 frt.

Orvosi Hetilap. A hazai és külföldi gyógyászat és kórbuvárlat közlönye. Szerk. és kiadótulajdonos dr. Högyes Endre egyet. ny. r. tanár. Melléklete: *Közegészségügy és Törvénytudományi Orvostan.* Szerk. dr. Fodor József egyet. ny. r. tnr. *Szemészet.* Szerk. dr. Schulek Vilmos egyet. ny. r. tanár. (IV., Kálvin-tér 4. sz.) XXXVI. évf. Hetenként. Ára 10 frt, orvos- és gyógyszerész-hallgatók számára 5 frt.

Orvosi Hetiszemle. Folyóirat gyakorló orvosok számára. Szerk. és kiad. dr. Flesch Nándor és dr. Heltai Manó. (V., alkotmány-utca 24. sz.) VIII. évf. Hetenként. Ára 8 frt.

Orvos Irodalmi Útmutató. Szerk. dr. Purjesz Ignác. Kéthavonként. (IV., Kossuth Lajos-utca 2. sz.) I. évf. Ára 1 frt.

Orvos-Természettudományi Értesítő. Az „Erdélyi Múzeum-Egylet“ orvos-természettudományi szakosztályának szaküléseiről és népszerű természet-tudományi estélyeiről szóló értesítője. Szerkesztő bizottság tagjai: Orvosi szak: Lőte József. Természettud. szak: Farkas Gyula és Koch Antal. Népszerű szak: Apáthy István egyet. tanárok. Évente 3 orvosi-, 3 természet-tudományi- és a népszerű estélyekről kiadott több füzetben. Kolozsvár, XVIII. évf. Ára helybeli szakosztályi tagoknak 3 frt, vidéki tagoknak 2 frt. A „Múzeum-Egylet“ vagy ennek orvos-természettudományi szakosztályának tagjai a tagdíj fejében kapják.

Veterinarius. Állatorvosi havi folyóirat. Szerk. Hutyra Ferencz dr. Kiadja a magyarországi állatorvos-egylet. (VII., Rottenbiller-utca 23. sz.) XVI. évf. Havonként. Ára 6 frt, állatorvostan-hallgatóknak 3 frt, egyleti tagoknak tagdíj fejében jár.

II. Naptárak, címjegyzékek, vénygyűjtemények, évkönyvek.

„*Jó egészség*“ naptára. Az orsz. közegészségi egyesület megbízásából Bernát István, Csapodi István dr. és Gerlóczy Zsigmond dr. közreműködésével szerkesztette: Faragó Gyula dr III. évf. Ára 30 kr.

Orvosi Zsebnaptár. Szerk. Faragó Gyula dr., XXVIII. évf. Ára 1 frt 40 krajczár.

Orvosok Zsebnaptára. Szerk. Purjesz Zsigmond dr. Az új magyar gyógyszerkönyvben foglalt officinalis és a legtöbb nem officinalis gyógyszer lajstromával, a legújabb gyógyszer-árszabvánnyal. XXII. évf. Ára 1 frt 50 kr.

Budapest fő- és székváros orvosainak cím- és lak-jegyzéke.
Szerk. Pesti Alfréd. III. évf. Ára 1 frt 50 kr.

A magyar koronához tartozó országok területén működő orvosok országos címűtára. Kibővítve a hazai gyógyszerészek és gyógyászati kereskedők név- és lakjegyzékével a gyógyszerészeti készülékek raktáraival, valamint a nyilvános és magán gyógyintézetekkel és fürdőikkel. Kiadja Eckstein Bernát. Ára 1 frt 50 kr

Bókai János dr. e. tnr.: Gyermek-kórházi vénygyűjtemény, II-ik kiadás. Ára 60 kr.

Friedrich Vilmos dr.: Vénygyűjtemény és orvosi utasítások, betegséglelyező pénztári orvosok, hatósági, egyleti, gyári stb. orvosok számára. 16 r. 126 l. — 1 frt 50 kr.

Általános szabályzat azon egészségügyi személyek számára, kik állami vagy valamely nyilvános felügyelet alatt álló alapköltségére gyógyszereket rendelnek vagy készítenek. 1893. évi 16,974 számú belügym. rend. Gy. H. 18. sz.

A budapesti királyi orvosegyesület évkönyve 1892-diki évre.

Biringer Ferencz dr.: A nyitravármegyei orvos-gyógyszerészi és természettudományi egyesület 1891—92-diki évkönyve. 89 l.

Budapest fő- és székváros közkorházainak évkönyve. N. 8. 47 iv.

A magyar szent korona országai balneológiai egyesületének 1893-diki évkönyve 272 l.

Az országos közegészségi egyesület kolozsvár-vidéki osztályának 1891—92-diki évkönyve. Szerkesztette Rózsahegyi Aladár dr. e. tnr. 200 l.

III. Közlemények az élettani tudományok köréből.

Boncztan, élettan, szövettan.

Ónodi Adolf dr. mtnr.: Az orr és mellék-üregeinek boncztana. Magyar orvosi könyvkiadó társulat.

Thanhoffer Lajos dr. e. tnr. A szövetek és szervek szerkezete és azok vizsgáló módszerei. II. kötet. N. 8. r. 788 l. 7 frt.

Goldzieher Vilmos dr. m. tnr.: Adatok a könyelválasztás élettanához. O. H. 29. sz. — *Jendrássik Ernő dr. m. tnr.:* Az arczideg viszonyáról a könyelválasztáshoz. O. H. 31. sz. — *Klug Nándor dr. e. tnr.:* A fehérjemennyiség meghatározásának egy új módja O. H. 28. sz. — *Krompecher Ödön:* A többes magoszlás és mechanikája. O. H. 53. sz. — *Navratil Imre dr. e. tnr.:* Állatokon tett kísérletek a gége idegeknek, nevezetesen a nervus accessorius Willisinek a gége állítólagos beidegzésére vonatkozó működéséről. M. O. Á.

Neumann József dr.: A hangszalagok mozgásáról a gége idegek átmetésése után. O. H. 26. sz. — *Kísérleti tanulmányok a gégeizomzat finomabb mechanizmusáról.* M. O. A.

Rudas Gerő dr.: A kóros és ép fog szövettana köréből. É. 1. l. — *A fogak és fogak szövetének hiányos fejlődéséről.* É. 149. l. — *Szili Sándor:* Elektromos áramkezelő. M. O. A.

IV. Közlemények a kórtani tudományok köréből.

A) Általános kór- és gyógytan. Bakteriologia. Kórvegytan.

Kontur Béla dr.: Mindennapi bakteriologia 8. r. 62 l. 80 kr.

Mutschenbacher Béla dr.: Az általános táplálkozási zavarok lényegéről. Élet és kórtani tanulmány. 8 r. 227 l. 1 frt 50 kr.

Tangl Ferencz dr.: Utmutatás a bakteriológiában. 8. r. 148 l. 2 frt.

Tauszk Ferencz dr.: Klinikai diágnostika. Az összes beteg vizsgáló módszerek, a szövettani vegyi és bakteriologiai eljárások kézikönyve, orvosnövendékek és gyakorló orvosok számára. 776 l. 6 frt 50 kr.

Bodnár Sándor dr.: A difteritiszes fertőzés. K. K. 4. sz. — *Gallik Géza*: A cholera commabacillus vizsgálatához. K. K. 40. sz. — *Genersich Antal* dr. e. tnr.: A tápcsatorna kimosása. (Diaklysmos.) O. H. 38. sz. Gy. 38. sz. — *Hecht Adolf* dr.: Eclampsias nő vizeletében talált microorganismusról. O. H. 35. sz. — *Jolles Miksa* dr.: A centrifugálás a húgy-vizsgálat szolgálatában és néhány új húgyvizsgáló módszer. O. H. 7. sz. — *Jordán Ferencz* dr.: A sorvasztó lázak és a köpet napi mennyisége közötti összefüggésről. K. K. 13. sz. — *Karika Antal* dr.: A phthisis és tuberculosis közötti viszony. O. H. 36. sz. *Korányi Sándor* dr. tnrsegéd: Adatok az agyi hűdések tanához. A gerinczagy előre ment sértésének befolyása, agysértés tüneteire kutyánál. M. O. A. — *Kúthy Dezső* dr.: Kórtani észleletek a házi nyúl két hátulsó végtagjának 6—24 órai lekötését követő halál okait illetőleg. O. H. 33. sz. — A beteg ember álma. Eg. 4. füz. — *Mátrai Gábor* dr.: Indican a vizeletben. Gy. K. 12. sz. — *Reich Lajos* dr. tnrsegéd: Néhány lázellenes szer egymással való összehasonlításáról és a láz theoriájáról. O. H. 36. sz. — *Rigler Gusztáv* dr. tnrsegéd: A nyúl bacteriumölő képességéről. K. T. O. 2. sz. — *Stiller Bertalan* dr. rk. tnr.: A lép viszonya a cholerahoz. O. H. 6. sz. — *Ruber József* dr.: Észrevételek a diphteritis lényegéhez és gyógy módjához. O. H. 27. sz. — *Terray Pal* dr., *Vas Bernát* dr., *Gara Géza* dr.: Cholera betegek anyagcseréje. M. O. A.

B) Kórboncztan. Kórszövettan.

Beck Soma: Az ideg sejtek elváltozásai kísérletes tetanusnál, néhány megjegyzés-el az ép ideg sejtek szerkezetéről. O. H. 32. sz. — *Chudovszky Móricz* dr.: Az ütőeres anomáliákról néhány eset kapasán. O. H. 38. sz. — *Genersich Antal* dr. e. tnr.: A kóros kövek keménysége. M. O. A. — *Krepuska Géza* dr.: A halló ideg gliofibrómájának egy esete. M. O. A. — *Nékám Lajos* dr.: Adatok a neurofibroma multiplex kórszövettanához. O. H. 42. sz. — *Pándi Kálmán* dr.: Az idegrendszer elváltozása idült brom, cocain, nicotin és anti-pyrin mérgezésnél. M. O. A. — *Schaffer Károly* dr. tnrsegéd: Az idegsejtek elváltozásairól, kísérleti idült ólom, arsen és antimon mérgezésnél. M. O. A. — *Scheuthauer Gusztáv* dr. r. tnr.: Leffződőtt tüdő darabból fejlődött daganat. M. O. A. — Az 1890. és 1891-ik években a kórházi bonczlatoknál talált ritkább kórboncztani változások. K. K. 3. sz. — *Tanffer Emil* dr.: A vese

teratoid primaer carcinomájáról s annak viszonyáról a mellékvese (primaer) rákos elfajulásához O. H. 19. sz. — Wettengl Károly dr. tnrsegéd: A polydaktylia egy érdekes esete. O. H. 35. sz.

V. Közlemények a gyógyszer-tan és segédtudományainak köréből.

A) Gyógyszer-tan. Méreg-tan.

Antal János dr. tnrsegéd: Kalium hypermanganicum, mint némely szerves mérgeknek chemicus antidotuma. M. O. A. — Blaskovich Fridolin dr.: A scopalamin hatása a pupillára Sz. 5. sz. — Bernárd József dr.: A piperazidinum gyógyító hatásához. O. H. 33. sz. — Bókai Árpád dr. e. tnr.: Irodalmi adatok a keserű anyagok hatásáról a gyomor-emésztésre. M. O. A. — A quassin és calumbin hatása a gyomornedvet elválasztó mirigyekre. M. O. A. — Frankl Antal: Az ipecacuanharól. Gy. H. 13. sz. — Gara Géza dr.: A keserű anyagok befolyása a bél-rothadásra. M. O. A. — Genersich Gusztáv dr.: A Knoll-féle diuretin vizelet hajtó értékéről és némely kellemetlen mellékhatásáról. Gy. 5. sz. — Grósz Ferencz: Az opiumról. Gy. k. 44. sz. — A digitalisről. Gy. K. 7. sz. — Győry István dr.: Új térfogatos módszer a solutio arsenicalis F. és a hánytató borkő vizsgálatára. Gy. H. 11. sz. — Huber Alfréd: Néhány keserű anyag hatása a bélmozgásokra. M. O. A. — Jakabházy Zsiga dr. tnrsegéd: Az asarin és sósavas asarin hatásáról E. 199 l. — Kelemen Adolf dr.: Kalium hypermanganicum, mint a heveny phosphor-mérgezés ellenszere. O. H. 46. sz. — Kellner Emil: A calomelről. Gy. K. 49. sz. — Kétyl Károly dr. e. tnr.: A Myrtilus, mint a diabetes mellitus ellenszere. O. H. 18. sz. — A methylenkék malária ellenes hatásáról. M. O. A. — Kóssa Gyula dr. tnrsegéd: A formanilidról. M. O. A. — Kovács Ernő: Térfogatos analitikai tanulmányok. Gy. H. 30. sz. Lustig Béla: A solutio arsenicalis Fowleri arsenitrioxyd tartalmának újabb meghatározási módja. Gy. H. 27. sz. — Meisels A. Vilmos dr.: Cornutinum citricum spermatorrhoea ellen. M. O. A. — A formanilid helybeli használatáról. M. O. A. — Cornutinum citricum haemoptoe ellen. K. K. 2. sz. — Moldoványi István dr.: A tincturákról. Gy. K. 26. sz. Molnár Nándor dr.: A gyárilag előállított sósavas-phenylhydrazinnak, mint reagens szállócukorra való tisztításáról és állandósításáról. Gy. H. 52. sz. — Neumann József dr.: Az antipyrin mint helybeli gége és garatérzéstelenítő szer. M. O. A. — Nyiredy Geza dr.: A zsirok és olajokról. Gy. H. 39. sz. — Preisach Izidor dr.: A formanilid gége betegségeknel. M. O. A. — Quirini Alajos: Új cholera-gyógyszer. A cholera elleni védekezésről Gy. K. 5. sz. — Reusz Frigyes: Pepsin és trypsin emésztés keserű anyagok jelenlétében. M. O. A. — Ruzitska Béla dr. tnrsegéd: A glycosidok. Gy. K. 44. sz. — Schwarz Ignác: A nitrum az ókori materia medica-ban. Gy. H. 23. sz. — Stiller Bertalan dr. e. tnr.: A „Knoll” féle diuretin vizelet-hajtó értékéről. Gy. 6. sz. Sztankay Ala dr.: A kreosotról s vizsgálatáról, tekintettel gyógyszerkönyvünk vizsgálati módszereire. Gy. H. 35. sz. — Tauszk Ferencz dr.: A formanilid klinikai alkalmazásáról. M. O. A. — Vas Frigyes dr.: Az idült nicotin-mérgezesek ismeretéhez. O. H. 52. sz. —

Vizsgálatok a köserfi anyagok antibakteriticus és antifermentativ hatásáról. M. O. A. — Varságh Zoltán: A „cascara amara“ kérégeről. — Zemplényi Viktor: Pilulae Blaudii. Gy. H. 3. sz.

B) *Vízgyógyászat. Ásványvizek. Fürdők. Elektrotherapia.*

Gerlóczy Zsigmond dr. és *Hankó Vilmos* dr.: Melyik fürdőre menjünk és milyen vizet igyunk. 8. r. 227 l. 1 frt.

Preysz Kornél dr.: Az ideg betegségek balneotherapeutikus kezelése, különös tekintettel a hydrotherapiára. 8. r. 45 l. 60 kr.

Preysz Kornél dr.: A tengeri fürdők physiologiai hatása, különös tekintettel az északi és keleti tenger fürdőire. 8. r. 80 l. 80 kr.

Preysz Kornél dr.: A Balaton fürdői és azok hatása 8. r. 90 l. 1 frt.

Preysz Kornél dr.: Siófok Balaton fürdő 8. r. 30 l. 25 kr.

Szigeti Márton dr.: Gleichenberg Klimaticus gyógyhely. 8. r. 82 lap, 50 krajczár.

Alföldi Izor dr.: Kovászna-gyógyfürdő K. K. 18. sz. — *Bókai Árpád* dr. e. tnr.: Külföldi és hazai fürdők összehasonlítása. O. H. 13. sz. *Bruck Jakob* dr.: A női bántalmak helyi kezelése fürdőkben. Gy. 15. sz. — *Hankó Vilmos* dr.: A magyar ásvány-vizek kezelése és kiállítása. Gy. K. 14. sz. — *Kneip* birodalmából. K. K. 34. sz. — *Kún Zoltán* dr.: Villánygyógyászat K. K. 30. sz. — *Szontagh Ábrahám* dr.: Délszepességi nyaraló helyek és hidegvíz fürdők. Gy. 16. sz. — *Zalai Sándor* dr.: Siófok, mint gyógyfürdő. O. H. 25. n.

VI. Köztemények az alkalmazott orvostan köréből.

A) *Belgyógyászat.*

Ángyán Béla dr. m. tnr.: A cholera kezelése alyl sulphiddal. O. H. 35. sz. — A cholera kezelése Klebs-féle anticholerinnel. K. K. 44. sz. — *Anjeszky Aladár*: Higany mérgezés, halál, bonczület. O. H. 51. sz. *Balogh Oszkár* dr.: Az ólom bénulás orvoslásáról. O. H. 45. sz. — *Bergel Béla* dr.: Heveny mérgezés esete kénhydrogén gázzal. Gy. O. 4. sz. — *Dieballa Géza* dr.: Adatok a sápadtság gyógyításához, különös tekintettel a ferrum protoxalatumra. O. H. 46. sz. — *Fischer S. dr.*: A váltóláznak hideg vízzel való gyógykezeléséről. Gy. 37. sz. — *Hochbalt Károly* dr.: Dystrophia muscularis progressiva adultorum. M. O. A. — *Imrédy Béla* dr. tnrsegéd: Belgyógyászati casuisticus esetek: Pylethrombosis, Lymphosarcoma mediastini antici. O. H. 38. sz. — *Kácsér Mór* dr.: Féloldali pseudohypertrophia musculosa. Gy. 15. sz. A vérelvönásról. Gy. 48. sz. — *Kovács Géza* dr.: A pilocarpinum muriatium croupnál. Gy. 25. sz. — *László Elek* dr.: A cholera. K. K. 40. sz. — *Laufenauer Károly* dr. e. tnr.: Lyssa, Veszettség. K. K. 24. sz. — *Liszt Nándor* dr.: Kiterjedt agytuberculosis esete. Gy. 19. sz. — Irregularis malaria alakok. Gy. 40. sz. — *Lőrinczi Ferencz* dr.: A tüdővészések kezelése creosottal. K. K. 40. sz. — *Nusz József* dr.: A malariáról. H. O. 4. sz. — *Pollak Károly* dr.: Az endocarditisek aetiologiaja és tünetana. O. H. 39. sz. *Sternberg Géza* dr.: Vegyes infectio,

Trigemínus neuralgia egy sajátságos esete. Gy. 3. sz., Meningitis siderans (acutissima) egy esete. Gy. 6. sz. — Székács Béla dr.: Haladás a belgyógyászat terén. Gy. 25. sz. — Sziklai Károly dr.: A tüdőgyulladásnak melyik gyógymódja a legajánlatosabb. Gy. 47. sz. — Takács Endre dr. m. tnr.: A gerincevelő nyomási hűdése. — Vas Frigyes dr.: Tanulmány az arteriosclerosisról. K. F. 4. és 10. sz.

B) Sebészet.

Fischer Hugó: A Hessing-féle készülékek szerkezete és alkalmazása. 8. r. 123 l. 3 frt.

Ivánchich dr.: A kőmorzsolásról. Válogatott fejezetek. Ford.: Korotnai Krick Árpád dr. Magy. Orv. Könyvk. Társ.

Róth Adolf dr.: Miért nem lehetett eddig és miért lehet most a test összes elgörcbüléseit és az ízületgyulladásokat gyógyítani. 8. r. 120 l. 60 kr.

Szénásy Sándor dr. m. tnr.: Az álképletek kórismézése. II. kiadás. 8. r. 60 l. 80 kr.

Bakó Sándor dr. m. tnr.: Haladás a hugyivarszervek sebészetében. Gy. 10. sz. — Báron Jónás dr. m. tnr.: A bélhuzam sebésze. Gy. 8. sz. — Berényi Ferencz dr.: Idegen testek viselkedése az emberi szervezetben. O. H. 38. sz. — Biringer Ferencz dr.: Sérv műtési esetek a nyitramegyei közkórházban. K. K. 41. sz. — Déri J. Henrik dr.: A hólyagba jutott faág-részlet okozta kőképződés. É. 38. l. — Dollinger Gyula dr. e. tnr.: A gümős csont- és ízületi betegségek gyógykezelése. O. H. 1. sz., Vesekiirtás, vesemedenczekő folytán létrejött putrid lob miati. O. H. 14. sz., Adatok az alsó végtagok töréseinek ambulans gyógyításához. O. H. 43. sz., A czombürés ambulans gyógykezelése főszkötéssel. O. H. 50. sz. Dukesz Zsigmond dr.: Idegen test vándorlása. O. H. 23. sz. — Farkas Jenő dr.: A sebészi beavatkozás kérdése bujakoros agybántalmak esetében. O. H. 17. sz., O. H. 19. sz. — Gerber Béla dr.: Fölkartörés esete egy napos csecsemőnél. Gy. 10. sz., Az aethylchlorid mint helybeli anestheticum. Gy. 31. sz. — Herczl Manó dr. m. tnr.: Időleges hydronephrosissal párosult vándorvese operált esete. O. H. 17. sz., Nehány újabb képző (plasticus) műtétről. O. H. 25. sz., Epehólyag műtét 54 kő eltávolításával. O. H. 44. sz. A rákos gége teljes kiirtásáról. O. H. 47. sz. — Herz Lipót dr.: Aphasia gyógyult esete. O. H. 48. sz. — Höncz Kálmán dr.: Felső állcsont kiirtása után készült prothesis. É. 52. l. — Huber Alfréd dr.: Az egyetemi I. sebészi kórondán megfordult carcinoma esetek statisztikája. Gy. 30. sz. — Kelemen Adolf dr.: Lövés által okozott tüdővérülés, tüdőlob, tüdőtályog, gyógyulás. O. H. 30. sz. — Laczkovich Elemér dr.: Adat az üszökre gyanus sérvek gyógykezeléséhez. K. K. 40. sz. — Lévai József dr.: Carbol a sebkezelésben. Gy. 39. sz. — Liszt Nándor dr.: A végbélnyílás szűkülete égés folytán támadt hegek által. Bélsár retentio egy lenyelt mogoró következtében. O. H. 1. sz., Nyálsipoly (fistula ductus Stenoniani) egy esete. Gyógyulás. O. H. 34. sz. — Lumniczer József dr.: Adatok a csonttörések gyógyításához. M. O. A. — Marer József dr.: Atresia recti spontan gyógyult esete. O. H. 13. sz. — Makara Lajos dr.: Chlo-

reform halál-esete. Gy. 47. sz., A törések diagnostikája. K. K. 25. sz., Az alképletek diagnostikája. K. K. 28. sz. — Martiny Kálmán dr.: A genu valgum és varum. O. H. 30. sz. — Meisels Vilmos dr.: A húgycső kettőzetéről (urethra duplex). O. H. 9. sz. — Navratil Imre dr. e. tnr.: Idegcsomoklásról trigeminus zsábáknál sikeresen műtött esetek kapcsán. O. H. 10. sz. — Neuber Ede dr.: Öngyilkossági kísérlet lövés által. Gy. 28. sz., Az actinomycosis-ról. Gy. 29. sz. — Ostermayer Miklós dr.: Lövés okozta sérülés két esete. O. H. 7. sz., Adalék a hernia properitonealis ismeretéhez. O. H. 34. sz. K. K. 50. sz., Adatok a syphiliticus izomlob (myositis syphilitica) ismeretéhez. Gy. 2. sz., Lobosodott légycsér kizáródási tünetekkel. Gy. 20. sz., Genu valgum és varumnál végzett osteotomiákról. Gy. 21. sz. — Papp Gábor dr.: Fűrészelt koponyaseb esete. É. 3. l., Scleroderma adultorum két esete. É. 30. l., A belső húgykő-metszés az irodalomban és Brandt tanár sebész klinikáján Köozsvárt. É. 163. l., Alumol-kísérletek a sebészetben. O. H. 21. sz. — Raisz Gedeon dr.: A borék és mony bőrének lenyúztatása, borékplastica, a mony bőrének pótlása, gyógyulás. Gy. 30. sz. — Reich Lajos dr.: Egy érdekes lefolyású agybántalomról. O. H. 15. sz. — Róth Adolf dr.: Spondylitis fennjáró kezelése. Gy. O. 8. sz. — Rottenbiller Ödön dr.: 1000 chloroform narcosis a Baudouin-féle methodus szerint („à doses faibles et continues“) Schültén tanár seb. klinikáján Helsingforban. O. H. 52. sz. — Schächter Miksa dr. m. tnr.: A sebkezelés jelen állásáról. Gy. 7. sz. — Sternberg Géza dr.: Arthrotomia térdizületi sebzésnél. Gy. 1. sz. — Tauffer Vilmos dr. e. tnr.: A vese és húgy vezér sebészetének néhány kérdéséről. M. O. A. — Tóth Lajos dr.: A Manlicher-féle fegyver romboló erejéről. H. O. 7. sz.

C) Sz e m é s z e t.

Ottava Ignác dr. m. tnr.: Tanulmány a szem-kötőhártya trachomás betegségének sebész orvoslásáról. N. 8. r. 69 l. 80 kr.

Szilágyi Ete dr. e. tnr.: Micrometer-Ophthalmoscop. 8. r. 164 l. 3 frt 60 krajczár.

Aldor Lajos dr.: Velezületett rendellenes szemhéjmozgásról. O. H. 36. sz. — Csapodi István dr.: „Peridektomia“. Sz. 1. sz. — Az ideghártya adaptálódásához. Sz. 2. sz. — A Paquel négytű a szemészetben. Sz. 3. sz. — A Blepharophimosis. M. O. A. — Feuer Náthán dr. m. tnr.: Tumor cavernosus orbitae. Sz. 2. sz. — A foy- és szemhéjbántalmak közti összefüggésről. Gy. 8. sz. — Újabb adatok a trachoma gyógykezeléséhez. Gy. 52. sz. — Filip György dr.: A trachoma mikénti kezeléséről a budapesti 16. helyőrségi kórházban. H. O. 2. sz. — Goldzieher Vilmos dr.: A torus-lencséről. Sz. 6. sz. — Velezületett rendetlen szemhéjmozgás. O. H. 4. sz. — Grossmann Lipót dr.: Az orr és melléküregeinek bántalma alapján fejlődött látási zavarokról. Gy. 9. sz. — Grósz Emil dr.: Keratitis ulcerosa sajátserű alakja. Idegen test a lencsében. Paralysis progressiva, papillitis. Lövési sérülés. Sz. 1. sz. — A szürke hályog operálásáról. Sz. 3. sz. — A Wecker-féle iridotomia duplexről. Sz. 4. sz. Lövési sérülés. Sz. 4. sz. — Üveg-testi vérzésekről. M. O. A. — A szemorvos-

lás viszonya az orvosi tudomány többi ágaihoz. Sz. 5. sz. — Hérics Imre dr.: Az orbitalis kötőszövet gyuladása. Sz. 6. sz. — Hoor Károly dr. m. tnr.: Adatok a pterygium keletkezési módjához, szöveti szerkezetéhez és alaktanához. Sz. 1. sz. — Glaukoma és amotio retinae. Sz. 2. sz. — Megjegyzések a látótér megvizsgálás hoz Sz. 4. sz. — Imre József dr.: Ophtalmoplegia, mint a gümős agy-burok gyuladás előjele. Sz. 4. sz. — A szemviszerek thrombosisa. Sz. 5. sz. — A szempilla lágy fekélye. Sz. 6. sz. — A trachomások meggyógyítása. K. F. 69. — Kádoss Jenő dr.: A trachomának pyokaninum coeruleummal való orvoslása. Sz. 6. sz. — Kiray Arisztid dr.: Oedema chronicum palpebrarum superiorum. Sz. 3. sz. — Glaukomás excavatiókról. Sz. 6. sz. — Lippay Sándor dr.: Heges cornea befestése új módon. Sz. 4. sz. — Klinikai közlések: Tarsitis syphilitica. Amaurosis hysterica. Cataracta partialis traumatica subluxata, glaucoma secundarium. Myopia, luxatio lentis spontanea. Sz. 6. sz. — Neupauer Gusztáv dr. tnrsegéd: Nehány újabb antisepticus szer értékéről a szemészetben. Sz. 1. sz. — Ottava Ignác dr. m. tnr.: A ragályos trachomaszembetegség gyógyítása. Sz. 3. sz. — Tapasztalási adatok a trachomás szembetegség aetiologiájához. Gy. 13. sz. — Paunz Márk dr.: Irideremia totalis congenita. Sz. 3. sz. — Schulek Vilmos dr. e. tnr.: A szemcsillagnak forradásból kis élése. Sz. 1. sz. — Műszerek a hályog-kicsúztatáshoz, horpadtan csonkított lencsével és kerek szembogral. Sz. 1. sz. — Erythroptosis: „vérfoltok hőmezőn és alkonyatban vöröslátás”. Sz. 2. sz. — Sternberg Géza dr.: A sympathicus szemlobról Gy. 4. sz. — Szabó Sándor dr.: Idegen test eltávolítása az elülső csarnokból Sz. 3. sz. — Szilágyi Adolf dr.: A szemészet haladása. Gy. 35. sz. — Vándor Ödön dr.: Sérüléssel hályog eltávolítása az azt okozó idegen testtel együtt. Sz. 3. sz.

D) Szülészet és nőgyógyászat.

Késmárszky Tivadar dr. e. tnr.: A szülészet tankönyve bábák számára, V. kiadás, 8. r. 195 l. 2 frt.

Ákontz Károly dr.: Alumnol nőbajokban. Gy. 12. sz. É. 19 l. — Bäcker József dr. tnrsegéd: Fügő kérdések a szülészet és nőgyógyászatban. O. H. 15. sz. — A női genitáliák lobos bántalmái. K. F. 1. sz. — Hólyagrepedés fistula vesico-vaginalis megoperálása után Gy. 22. sz. — Méhen kívüli terhesség. Gy. 53. sz. — Doktor Sándor dr. tnrsegéd: Conservativ császármetszés esete. O. H. 27. sz. — Elischer Gyula dr. m. tnr.: Méhen kívüli terhesség hüvely metszés által gyógyult esete. O. H. 49. sz. — A méhnyak és hüvely mély bemetszéséről a szülészetben; két eset kapcsán. O. H. 16. sz. — Farkas Jenő dr.: Chromsav által okozott seb a hüvelyben. Gy. 2. sz. — Fleischl József dr.: Szülészeti közlemények: Ruptura perinei centralis. Koraszülés vagy symphiseotomia. Gy. 22. sz. — Fleischl Lajos dr.: Nőgyógyászati közlemények: Plasticus műtétekről Gy. 24. sz. — A retroflexióról. Gy. 25. sz. — A chronicus parametritis és medence tályogok gyógyításáról Gy. 26. sz. — Kétszer laparotomisált esetek Gy. 36. sz. — Tuba resectio ostium képzéssel. Gy. 38. sz. — Teljes méh kiirtás myománál. Gy. 39. sz. — Genersich Gusztáv dr. tnrse-

géd: Az osteomalacia első két esete Kolozsvárt. O. H. 3. sz. — Klein Mór dr. trnségéd: Osteomalacia puerperalis cerea. O. H. 33. sz. — Lantos Emil dr.: A női nemi szervek hurutjáról, különös tekintettel az endometritis gyógykezelésére. K. F. 11. sz. Meisels Vilmos dr.: A női húgycső szükületeiről. Gy. 6. sz. Schwarz Frigyes dr.: Szokványos üszög terhesség. O. H. 51. sz. — Schulz Henrik dr. trnségéd: A nőgyógyászat köréből. Daganatok. Vérömlenyek. Atrophia uteri et ovariorum. Sipolyok. K. K. 24. sz. — Sternberg Géza dr.: A szülészeti gyakorlatból. Gy. 6. sz. — Nők makacs cystitisének gyógyítása húgycső tágitással. Gy. 1. sz. — Szabó Dénes dr. e. trn.: A szülészeti és nőgyógyászat haladása. Gy. 33. sz. — Tuszkai Ödön dr.: A vizkezelés a nőgyógyászatban és szülészeten. K. F. 7. sz. — Velits Dezső dr.: További adatok a csontlágylulás sebészi gyógykezeléséhez. M. O. A.

E) Ideg és elme kórtan.

Donáth Gyula dr.: Diphteriás hemiplegia esete. O. H. 23. sz. — Grünfeld Károly dr.: A trionál gyógyértéke. Gy. 27. sz. Konrád Jenő dr.: Az aphasias zavarodottságról. Gy. 1. sz. — A terjedő hűdéses elmezavar első szaka. K. F. 6. sz. — Korányi Sándor dr.: Corticalis epilepsia sajátosság alakja. Ennek kapcsán adatok az alexia kérdéséhez. O. H. 5. sz. — Válasz Farkas Jenő dr. műtőorvos úr „A sebészi beavatkozás kérdése bujakkóros agybántalmak esetében” című cikkére. — Man Mór dr.: Syringomyelia egy esete. O. H. 28. sz. — Moravcsik E. Emil dr. rk. trn.: Az elme kórtan haladása. Gy. 15. sz. — A perlekedő tébolyodottságról. K. K. 28. sz. Nagy Béla dr.: A hyoscin hatása a hysteroepilepsias roham ellen. O. H. 41. sz. — Pándi Kálmán dr.: Neurologiai megfigyelések Laufenauer tanár elme- és idegkórtani klinikája ambulans rendelésén az 1892-dik évben. O. H. 26. sz. — Reich Lajos dr. trnségéd: A traumaticus neurosisokról. O. H. 50. sz. — Salgó Jakab dr.: Ideg- és elme bajok balneoterapiája. Gy. 17. sz. — Schaffer Károly dr.: Látóhártya reflexek a hypnosis alatt. Sz. 2. sz. Scheiber S. H. dr.: Az elektrotherapia viszonya a suggestio therapiához. Gy. 4. sz. — Schwartz Arthur dr. m. trn.: Az ideggyógyászat haladása. Gy. 14. sz. — Szigeti Henrik dr.: A hystericus transitoricus homályállapotokról egy kóreset kapcsán. O. H. 5. sz. — Szörényi Tivadar dr.: Astasia-Abasia egy suggestio útján gyógyult eset kapcsán. Gy. 16. sz.

F) Gyermekgyógyászat.

Báthori Béla dr.: Adat a roncsoló toroklob gyógykezeléséhez. O. H. 53. sz. — Berend Miklós dr.: A rostonyás tüdőlob intermittáló lázmenetű alakjairól, egy eset kapcsán. O. H. 48. sz. — Diphteria után fellépett hemiplegia egy esete. Gy. 47. sz. — Békéssy Géza dr.: Adatok a valódi himlő és bárány himlő azonosságának kérdéséhez. M. O. A. — Bókai János dr. rk. trn.: Száz gyógyult intubatiós esetről. M. O. A. — Bárány himlő fellépése sajátosságos körülmények között. K. K. 43. sz. — Bors Lajos dr.: Croupus és diphterias laryngitisnél alkalmazandó gégetágító. Gy. O. 5. sz. — Brück Miksa dr.: A vörheny

typhoid kérdéséhez, Gy. 18. sz. — Doktor Sándor dr.: A köldök gyógyulása és kezelése, Gy. 42. sz. — Epstein Manó dr.: Adatok a himlőoltás szövődményeihez, O. H. 15. sz. — Eröss Gyula dr. m. tnr.: Az új szülöttek betegségi viszonyai a budapesti m. kir. tud. egyetem I-ső szül. klinikáján, O. H. 2. sz. — Adatok az új szülöttek betegségeinek casuisticájához, Gy. 23. sz. — A gyermekgyógyászat terén kifejtett munkálkodás nevezetesebb eredményei, Gy. 37. sz. Grósz Gyula dr.: Az O-Dwyer-féle intubatio alkalmazása laryngitis crouposánál. — Genersich Gusztáv dr.: A vastagbél veleszületett tágulása és túltengése, O. H. 49. sz. — Horváth Mihály dr.: Hypospadiá cum phimosi, pyelonephritis, Gy. 45. sz. Major Antal dr.: A diphteritis gyógykezelése ferram sesquichloratummal, O. H. 52. sz. — Schiff Ernő dr.: Adatok az új szülöttek sárgaságának tanához, O. H. 29. sz. — Sennyei József: Idegen test 52 napig a gégeében, Gy. 46. sz. — Sziklai Károly dr.: A croup gyógyítása, Gy. 20. sz. — A croup és diphteritis, K. K. 8. sz. — Szommer Antal dr.: A roncsoló toroklob kórok tanához, Gy. O. 11. sz.

G) Orr-, torok- és gégegyógyászat.

Irsai Arthur dr. m. tnr.: Útmutató a gége- és orrtükrözésben, különös tekintettel a gyakorló orvosok és orvostanhallgatók igényeire, 8. r. 96 l. 1 frt 25 krajczár.

Irsai Arthur dr. m. tnr.: Az I-ső belkliniká gége ambulatoriumának tíz évi fennállása alkalmából készített dolgozatok. Irták: Fodor Géza, Gámán Béla, Gara Géza, Grósz Gyula, Preisach Izidor, Stipanics Elek, Schrank Simon, Tauszk Ferencz, Terray Pál, Vas Bernát, Weisz Ede dr.-ok. N. 8. r. 111 l. 1 frt 20 kr.

Baumgarten Egmont dr.: Gégetályog vörheny után, Gy. 45. sz. — Ketős elülső orr, két porczos orrsővény, három orrnyílás, Gy. 45. sz. — Adatok a gégerák aetiológiájához, Gy. 32. sz. Az O-Dwyer-féle intubatio időlt gége és légeső szűkületeknél, O. H. 1. sz. — Bogdán Aladár dr.: Adatok a rezgő massage kérdéséhez, Gy. 49. sz. — Zármegegjegyzések Zwillingner H. tr. észrevételeire „a rezgő massage értékéről“ szóló közleményemhez, Gy. 51. sz. — Halász Henrik dr. tnrsegéd: Hangrés szűkület, a hangszalagok hártvás összenövése, Gy. 23. sz. — Morelli Károly dr.: Az orr és hortyok rosszindulatu daganatai, K. K. 18. sz. Moskovitz Ignác dr.: A gégegümőkör gyógykezelése a londoni kórodákon, Gy. 1. sz. — A subchorditis hyperplastica pathológiája és therapiája, Gy. 12. sz. — Az orr garatüreg betegségeiről, Gy. O. 5. sz. — Laryngealis hysteria egy esete, O. H. 15. sz. — A száj- és garatüreg fertőitlenítésének kérdéséhez, Megjegyzés Szana Sándor dr. közleményére, O. H. 46. sz. — Neumann M. József dr.: A Highmor üreg átvilágításának módosítása, Gy. 13. sz. — Neumann József dr.: Lehet-e a chronicus gégehurutot gyógyítani? K. F. 12. sz. — Onodi Adolf dr. m. tnr.: Klinikai adat a gégehüdsék kórtanához, O. H. 11. sz. — Polyák Lajos dr.: A rákos gége teljes kiirtásáról, O. H. 50. sz. — Schrank Simon dr.: A gégetükrő a gyakorló orvos kezében, K. K. 42. sz. — Stipanics Elek dr.: Alumról a felső légútak hurutos megbetegedéseinél, K. K.

39. sz. — Szana Sándor dr.: Előleges jelentés a szájr- és garatfőr egy újabb fertőtlenítő mód-zeréről. O. H. 44. sz. — Terray Pál dr.: Asthma bronchiale orrbajok kíséretében. K. K. 33. sz. — Zwillinger Hugó dr.: Megjegyzések a „subcorditis hyperplastica pathológiája és therapiája“ című cikkre. Gy. 13. sz. — Adatok a pachydermia laryngis klinikai képéhez. Gy. 24. sz. — Észrevételek „Adatok a rezgő massage kérdéséhez“ című cikkhez. Gy. 50. sz. — A laryngologia és rhinologia haladása. Gy. 44. sz.

H) F ű l g y ó g y á s z a t.

Böke Gyula dr. rk. tnr : A hallószerv bujakóros bántalmairól. K. K. 3. sz. — Lichtenberg Kornél dr. m. tnr. : A fülzűgás pathológiája. O. H. 2. sz. — Purjesz Ignác dr.: Szemelvények a fülgyógyászati irodalomból. Gy. 32. sz. — Szenes Zsigmond dr. : A csecsnyűtvány subperiostealis megbetegedésének kór- és gyógytanáról. Gy. 1. sz. — A színlelt fűlbántalmak leálezására ajánlott vizsgálati módszerek értékéről. H. O. 3. sz. — A fűlbántalmak balneotherapeutikus gyógykezeléséről. O. H. 22. sz.

J) B ő r - é s b u j a k ó r t a n.

Róna Samu: A buja vagy nemi befegségek. N. 8. r. 569 l. 6 fit 50 kr.
 Deutsch Arthur dr. : A korai bujakórelenes kezelés befolyása az idegrendszerre. O. H. 39. sz. — Feleki Hugó dr. : A férfi idült húgycsőbenorrhoeájának kórisméje és orvoslása. K. F. 2. sz. — Grósz Menyhért dr. : Adatok az agy bujakóros megbetegedéseikhez. Gy. 49. sz. — Havas Adolf dr. e. m. tnr. : A syphiliticus megbetegedés mely időszakában kezdessék meg az általános gyógykezelés. K. K. 10. sz. — Justus Jakab dr. : A syphilis okozta veseelváltozásokról. Gy. 48. sz. — Marschalkó Tamás dr. : A férfi húgycső kankójának kórismézése és gyógykezelése. O. H. 16. sz. — Róna Sámuel dr. : A buja betegségek tanának haladása. Gy. 43. sz. — Török Lajos dr. : A syphilis gyógykezelése. K. F. 5. sz., Erythema scarlatiniforme desquamativum egy esete, protrahált lefolyással. Gy. 18. sz., A bőrgyógyászat haladása. Gy. 31. sz., Mi a dermatologia tárgya s mit üznek a dermatologusok. Gy. 40. sz., Extragenitalis syphilis infectio néhány esete. Gy. 47. sz. — Wohl Mór dr. : Clavi syphilitici két esete. Gy. 16. sz.

K) F o g á s z a t.

Vajna Vilmos dr. m. tnr : A foghúzásról. 8. r. 16 l. 35 kr.
 Árkövy József dr. rk. tnr. : Gingivitis nudata. O. H. 35. sz., Kísérletek a műszerfertőtlenítés egyszerűsítésére, különösen fogászati műszereknél. O. H. 40. sz. — Hattyasi Lajos dr. : Apróbb közlemények a k. m. tudomány-egyetem fogászati klinikájáról : Kísérletek a form-niliddel. Empyema antri Highmori. Hypertrophia frenuli labii sup. Hypertrophia cementalis mol. III. sup. dextri. Necrosis max. inf. scrof. Cysta dentigera. Gingivitis nudata. O. H. 39. sz. — Vajna Vilmos dr. m. tnr. : A foggyökér emelők alkalmazásáról, különös tekintettel az alsó örlő fogak mélyen fekvő gyökereinek eltávolítására. O. H. 13. sz.

L) Törvényszéki orvostan.

Fekete-Alajos dr.: Törvényszéki orvosi észleletek. Gy. 32., 33., 34., 35., 36., 37. sz. — Kenyeres Balás dr.: A tüdőpróba megváltozása magasabb hőmérsék behatása folytán O. H. 8. sz., A törvényszéki orvostan haladása. Gy. 40. sz., Az öngyilkosság somaticus okai. Gy. 7. sz. — Moravcsik E. Emil dr. rk. tnr.: Törvényszéki elmeorvosi casuistica. K. T. O. 2., 5. sz. A perlekedő tébolyodottságról. K. K. 28. sz. — Reichhard Zsigmond: A pszichiatria és büntetőjog. K. K. 50. sz. — Salgó Jakab dr.: Kétes elmeállapotok a törvényszék előtt. K. F. 8. sz. — Szabó Dénes dr. e. tnr.: A gyermekági láz törvényszéki orvosi szempontból Gy. 3. sz. — Széles Dénes dr. tnr.-segéd: A beszámíthatóságról. É. 215. l. — Szigeti Henrik dr.: Szénnoxid kimutatása a vérömlenyekben. Gy. 9. sz., Szénnoxidos vér alkalikus vizes oldatának viselkedéséről redukáló szerekkel szemben és a haemochromogen színképének alkalmazásáról szénnoxid kimutatásánál. Gy. 18. sz., A szabadságvesztés-büntetés végrehajtásáról elmebetegé lett foglyokon. Gy. 51. sz. — ? : A törvényszéki orvosi vizsgálatok tervezete. O. H. 24. sz.

M) Közegészségtan. Orvosi rendészet.

Cséri János dr.: Budapest fő- és székváros prostitúció ügye. 30 kr.

Hieronymi Károly belügyminiszter jelentése a képviselőházhoz. (Kivonata O. H. 42. sz. Gy. 45. sz.)

A központi járványbizottság jelentése az 1892-ki cholera-ról. 8. r. 346 lap.

Lőrinczi Ferencz dr.: Hogyan menthető meg a tüdőgümőkórosak és mikép gátolható meg a tüdővész terjedése. 8. r. 204 l. 1 frt.

Markó László dr.: A ragály és védekezésünk. N. 8. r. 55 l. 50 kr.

Novák Endre dr.: A közegészségügy, mint közgazdasági tényező az államéletben. 8. r. 206 l. 2 frt.

Oláh Gyula dr.: A fertőtlenítés kolera idejében. 8. r. 97 l. 60 kr.

Ráth Zoltán dr.: Népünk körviszonyai és halálzási statisztikánk.

A tisztii főorvosi hivatal jelentése a Budapest fő- és székvárosban 1892/93. évben fellépett cholera-ról. N. 8. r. 249 l.

Vegyes: Aniszfeld Endre dr.: A fűtés. Eg. 6. f. — Balló Mátyás: A hatósági és rendőri kémikusok hivatása. K. K. 6. sz. — Barcza Károly: A városi hulladékanyagok eltávolítása. Kihordás. Csatornázás. K. K. 50. sz. — Böke Gyula dr. rk. tnr.: A fül higiéniéje. Eg. 3. f. — Csapodi István dr. m. tnr.: A gót írás tanításához. Sz. 1. sz. — Egy gyógyszerész: Szegénység és közegészségügy. K. K. 4. sz. — Erős Gyula dr. m. tnr.*: A gyermekhalandóság az élet négy első hetében. K. T. O. 1. sz. — E. Sz.: Közegészségügy és építkezés. K. K. 36. sz. — Farkas Benő dr.: Komárom városának köztisztasága. Eg. 3. f., Kolera-gyanus halálzások, hal- és csatorna-légmérgezések. K. K. 45. sz. — Fodor József dr. e. tnr.: A házi szemet kihordása Budapesten az országos közegészségügyi tanácsban. K. T. O. 4. sz. — Gállik Géza: A tej el-

tartásáról és konzervjeiről. Gy. H. 52. sz. — Gelléri Mór: A munkás-védelem eszközei K. K. 47. sz. — Kóssa Gyula dr.: Az ammoniákkal való desinfiálásról. O. H. 25. sz. — Kányóki A. dr.: Ártalmasak-e a rézoldattól permetezett szőlők az egészségre? K. K. 51. sz. — Krátky János: A budapesti vásárcsarnokok. Eg. 1. f. — Mezei Elek: A széndioxydról, különös tekintettel a levegő széndioxyd tartalmára. Gy. K. 15. sz. — Muraközy Károly dr.: A sajtvizsgálat és a magyar sajtok. Eg. 5. f. — Nagy Béla dr.: Az alcoholismusról, különös tekintettel annak közegészségtani fontosságára. K. T. O. 6. sz. — Nolicsán József dr.: A bor-elemzés rövid foglalatja. Gy. K. 8. sz. — Paikrt Alajos dr.: A világoosság. Eg. 2. f. — Petrik Ottó dr. rk. tnr.: Cholera vibriók a vízben. K. T. O. 5. sz., Vizsgálatok a szénsav hatásáról a tejnek con erválására. O. H. 51. sz. — Rátz István tnr.: A gümőkóros szarvasmarhák húsának megítélése. Eg. 4. f. — Riegler Gusztáv dr. tnr.-segéd: Szobák fertőtlenítése ammoniák gőzökkel. K. T. O. 3. sz., A kolera bakteriologicus diagnosisa. K. T. O. 4. sz., Az ivóvíz sterilisálása. K. T. O. 1. sz. — Rudas Gerő dr.: A fodrász- és borbély-műhelyek közegészségi szempontból. Eg. 4. f. — Schuschny Henrik dr.: Az ifjusági játékok meghonosításának módja. Eg. 3. f. — Szana Sándor dr.: Apróbb közegészségtani megfigyelések. K. T. O. 3. sz. — Szigetvári Iván dr.: Az iskolai játékok. Eg. 6. f. — Szontágh Felix dr.: Lehet-e a tehéntéjből egy a női tejjel aequivalens tápszert előállítani. O. H. 23. sz. — Szuppan Vilmos: Az iskolai mozgásos játékok szervezése. Eg. 3. f. — Varga Géza dr.: Főorvosi jelentés Hajdúvármegye tekintetes bizottsági közgyűléséhez a vármegyei közegészségi állapot javítása czéljából szükséges intézkedések felől megfelelő javaslatokkal. K. K. 15. sz. Winkler A. dr.: Velocipéd betegség. K. K. 40. szám.

Fertőző és ragályos betegségek. Járványok. Védekezés: A budapesti kir. orvos-egyesület és a trachoma-ügy. O. H. 19. sz., Drezdai nemzetközi cholera conferentia határozatai. E. É. 3. sz., Diphteritis járványok az országban. O. H. 37. sz. — Országos Közeg. Tanács: Javaslat a cholera megelőzésére szükséges rendszabályok ügyében. O. H. 4. sz. — Ángyán Béla dr. m. tnr.: Influenza járvány Magyarországon 1889—90-ben. M. O. A. — Berkovits Miklós dr.: A nemi fertőző betegségek terjedése. O. H. 8. sz. — Bókai János dr.: Orsz. Közegész. Tanács: Előterjesztés a diphteria járvány ügyében. K. T. O. 1. sz. — Bodnár Sándor dr.: Az egyéni védekezés a diphteritis ellen. K. K. 3. sz. — Dirner Gusztáv dr. m. tnr.: A nemi fertőző betegségek terjedése ellen. Dr. . . . A.: A diphteritis és az országos közegészségügyi tanács. K. K. 6. sz. — Högyes Endre dr. e. tnr.: Ország. Közeg. Tanács: Felterjesztés a veszettség elleni védőoltások ügyének rendezése tárgyában. K. T. O. 6. sz., A budapesti Pasteur-intézet harmadik évi statisztikája. O. H. 47. sz. — Kovács Áron dr.: A sterilitás prophylaxisához. Gy. 8. sz. — Körmöczy Emil dr.: Egy pár szó a járványorvosi intézményről. Gy. 47. sz. Leszner Rezső dr.: A fertőző betegségek bejelentése. O. H. 27. sz. — Molnár Antal dr.: Javaslatok a diphteritis járványok korlátozására. O. H. 7. sz. — Szászy István dr.: Adatok az idei cholera járványhoz. Gy. 50. sz., Orvos és cholera. Gy. 52. sz. — Szendeffy

Aladár dr.: A difteria. Eg. 1. sz. — Verebély László dr.: A cholera és a hatósági intézkedések. Gy. 1. sz.

Betegápolás: Engel Gábor dr. rk. tnr.: Állami kórházak. O. H. 11. sz. — Farkas Jenő dr.: Vidéki kis kórházokról. Gy. 33. sz. — Koller János dr.: A vidéki kórházak fejlődéséhez. K. K. 43. sz. — Kovács Áron dr.: A sebesültvívők kiképzése. H. O. 2. sz. — Lichtmann Vilmos dr.: Állami és társadalmi intervencióról a gyermekek egészsége érdekében. K. K. 10. sz. — Novák Endre dr.: A szegények ápolásáról otthon és a kórházban. O. H. 1. sz. — Petz Lajos dr. és Odor István: Az ujonnan építendő Szt-Háromság-hoz címzett győri közkórház építkezési programja. K. T. O. 2. sz. — Sassy János dr.: Közkórházaink működéséről. Gy. 50. sz. — Székely Ágoston dr. tnr.-segéd: Gyógyintézetek szegény tüdővészesei számára. O. H. 20. sz.

Hatósági orvosok: Jelentés az országos közegészségügyi tanács 1892. évi működéséről. O. H. 3. sz., Az országos közegészségügyi tanács 25. éves jubileuma. O. H. 15. sz., Szabályrendelet a tisztviselői vizsgálat tárgyában. Gy. 41. sz., Tisztviselői orvosi vizsgálat. Gy. 42. sz., A tisztviselői orvosi vizsgálat szabályzata Budapesten. Gy. 50. sz. O. H. 50. sz., A tisztviselői orvosi vizsgálat szabályzatából. Gy. 52. sz., A tisztviselői orvosi vizsgálat tervezete. O. H. 17. sz., Czel-szerű-e nálunk most behozni a tisztviselői orvosi vizsgálatot? K. K. 6. sz.

Fontosabb belügyminiszteri rendeletek közegészségügyi ügyekben: Bakteriologiai intézet megnyitása. E. É. 5. sz., Bűnvád alól felmentett elmebeteg ápoltatása. O. H. 48. sz., Cholera elleni óvintézkedések. O. H. 14. sz., Cholera elleni védekezés. E. É. 2. sz., Cholera-epidémia esetek bejelentése. E. É. 8. sz., Diphteritis elfojtása és terjedésének meggátlása. O. H. 15. sz., Fővárosi zsúfolt lakások. O. H. 7. sz., Hullaszállítás. E. É. 2. sz., Kórházak építési tervai. O. H. 37. sz., Rendelő intézetek. O. H. 34. sz., Szállodák és vendégfogadók közegészségügyi ellenőrzése. O. H. 38. sz., Újszülöttek szemlője. E. É. 11. sz., Trachomás mezei munkások. O. H. 33. sz.

Közegészségügyi reform: Báthori Béla dr.: A halottkémlés reformjához. O. H. 7. sz. — Batizi Endre dr.: Egy pár szó a községi közegészségügyi rendezéséhez. K. K. 27. sz. — Blumgrund Samu dr.: A közegészségügyi reformjához. K. K. 2. sz. — Fodor Mór dr.: Periculum in mora. K. K. 30. sz. — Grün Miksa dr.: A közegészségügyi memorandumhoz. Gy. O. 14. sz. — Kácsi Mór dr.: A járásorvosi intézmény. Gy. O. 15. sz. — Korányi Frigyes dr. e. tnr.: Felsőházi beszéd. O. H. 52. sz. Raisz Gedeon dr.: Községi adminisztrációk reformjához. O. H. 8. sz. — Szilvási János dr.: A közegészségügyi reformjához. O. H. 9. sz. — Névtelenül: Egészségügyi szolgálat a községekben. Az országos közegészségügyi tanács reformbizottságának javaslata. K. T. O. 3. sz., A közegészségügyi és reformok. — Kassai Károly dr. emlékiratának kivonata. O. H. 3. sz., Magyarország közegészségügye a parlamentben. O. H. 4. sz., Magyarország közegészségügyének minta adminisztrációja. K. K. 19. sz., Az országos közegészségügyi tanács reformbizottságának javaslata. K. K. 24. sz.

VII. Vegyes tartalmu művek.

Schächter Miksa dr. m. tnr.: A gyakorlati orvostan haladása. Irták: Bakó Sándor, Báron Jónás, Eröss Gyula, Kenyeres Balázs, Moravcsik Emil, Purjesz Ignác, Róna Sámuel, Schächter Miksa, Schwarz Arthur, Szabó Dénes, Székács Béla, Szili Adolf, Török Lajos, Zwillinger Hugó dr.-ok. 8. r. 282 l. 1 frt 20 kr.

Tarnay Elemér dr.: Női bajok. A női betegségek, azok lényegének, okainak, megelőzésének és kezelésének népszerű ismertetése. 8. r. 204 l. 1 frt.

Baumgarten Samu dr.: A francia sebészek idei congressusa Párisban. O. H. 27. sz. — Bernolák József dr.: Az „Abauj-Tornamegyei orvos-gyógyszerész egyesület” nyilatkozata az antidyphtheritikon ügyében. Gy. 11. sz. — Bogdán Aladár dr.: A sebészet Gréczban. Gy. 36. sz. — Csapodi István dr. m. tanár: Az orvosi nyelv. O. H. 12. sz. — Az orvosok címéltáblái. Gy. 34. sz. — Franciaország elnéptelenedése. Eg. 5. f. — Farkas Jenő dr.: St. Thomas Hospital. Concert to the Nursing Staff. Gy. 4. sz. — Victor Horsley egy angol agysebész. Gy. 10. sz. — Fleischl Lajos dr.: Berliini levél. Gy. 17. sz. — Genersich Gusztáv dr.: A kopenhágai egyetemről. Gy. 29. sz. — Úti jegyzetek. O. H. 28. sz. — Gerő Zsigmond dr.: A columbiai kiállításról. Gy. 44. sz. — Glass Izor dr.: Gellérthegy. Eg. 1. f. — Grósz Gyula dr.: A párisi lelecnzház. Gy. 14. sz. — Grósz Emil dr. tnrsegéd: Tabiny T. János hátrahagyott kiadatlan kéziratáról. Sz. 2. sz. — Leszner Rezső dr.: Az idegesség. Eg. 6. f. — Mangold Henrik dr.: Évfordulókör. Gy. 2. sz. — Az országos balneologiai egyesület címéhez. Gy. 11. sz. — Nekrologok: J. M. Charcot 1825—1893. (Schwarz Arthur dr.) Gy. 35. sz. — Jean Martin Charcot; (Jendrassik Jenő dr.). O. H. 36. sz. — Dr. Markusovszky Lajos. O. H. 18. sz. — Gy. 18. sz. — Gy. H. 18. sz. — Eg. 3. í. — Janny Gyula dr.: Megemlékezés Lumniczter Sándorról. O. H. 47. sz. — Neupauer Gusztáv dr.: Az olasz szemklinikákról. Sz. 5. sz. — Papp Samu dr. országgy. képvis.: A Reciprocitás a parlamentben. Beszéd a közoktatásügyi tárca tárgyalásánál. Gy. 49. sz. — Plutarchus: Egészségügyi szabályzatok. Ford.: Brassai Sámuel dr. Eg. 2. f. — Sarbó Arthur dr.: Nehány vonás Charcot tudományos jellemzésére. O. H. 38. sz. — Ifj. Siklóssy Gyula dr.: A természetet congressus Heidelbergben, 1893. aug. 7—9. Gy. 34. sz. — Schächter Miksa dr. m. tnr.: A gyakorlati orvostan haladása. Gy. 7. sz. — Sternberg Géza dr.: Nehány szó a modern és csodaorvosokról. Gy. 28. sz. — Acholeráról. Gy. 37. sz. — Szászy István dr.: Modern orvosok. Gy. 19. sz. — Csoda-doktorok. Gy. 25. sz. — A protekciók. Gy. 35. sz. — Székely Ágoston dr.: III. congressus a gümőkór tanulmányozására. O. H. 34. sz. — Szigeti Henrik dr.: A szabadon választott orvosok egyesülete Berlinben. Gy. 33. sz. — Névtelen szerző: Az év lejártán és az új év elején. O. H. 1. sz. — Egyetemi építkezések és állami közkórház. O. H. 10. sz.

Orvosi közügy.

— Dr.—d: Az orvosi rend szánandóan kúszált ügyei. K. K. 18. sz. — Egyetemi tanár: Az orvosi mizeria. K. K. 13. — Friedrich Vilmos dr.: Szabad

orvos választás. — Hildenstab József dr.: A községi orvosok anyagi viszonyának kérdéséhez. K. K. 9. sz. — Dr. K. M.: Adatok a községi és körorvosi intézmény állapotához. K. K. 22. sz. Lőrinczi Ferencz dr.: Az orvosok és az életbiztosítás. K. K. 5. sz. — Nagy Samu: Közegészségügyi állapotok a vidéken. Gy. O. 23. sz. — Prochnov József dr.: Szabad orvosválasztás a betegségyező pénztáraknál. Gy. 10. sz. — Sternberg Géza dr.: A collégiálításról. Gy. 15. sz. — Szász István dr.: A collégiálításról. Gy. 13. sz. — Török János dr.: Audiatur et altera pars. K. K. 17. sz. — Wohl Mór dr.: Szabad orvosválasztás. Gy. 23. sz. Névtelenül: Jobb idők. Gy. 4. sz. — A collegialitászói. Gy. 14. sz. — A szegedi casus. Gy. 17. sz. — A körorvosi álmások Magyarországon. O. H. 18. sz. — Az országos közegészségügyi tanács által java-latba hozott orvosi díjszabás. O. H. 41. sz. — Észrevételek az orvosi díjszabás-tervezetre. O. H. 45. sz. — Az orvosi díjszabás új tervezetének módosítása a budapesti kir. orvosegyesület választmánya szerint. O. H. 44. sz. — Δ : A testületi szellem hiánya s annak káros következménye az orvosi karban. K. K. 31. sz. — Dr. Mészáros Károly alapítványa elszegényedett és keresetképtelen orvosok, azok özvegyei és árvái javára. Gy. 25. sz. — O. H. 26. sz.

Tudományos társulatok.

Budapesti orvosi kör. Hainiss Géza titkár: Jelentés az 1892-dik évi működésről. Gy. 3. sz. — Budapesti kir. orvosegylet. — Kétyl Károly tnr.: Elnöki megnyitó. O. H. 43. sz. — Biharmegyei orvos-gyógyszerész-egylet. — Ünneplés közlés az egylet 25 éves fennállása alkalmából. O. H. 40. sz. — Erdélyi Múzeum-egylet É. — Budapesti fogorvosok egylete. O. H. — Országos balneológiai egyesület. — Tauffer Vilmos tanár: Közgyűlést megnyitó beszéd. O. H. 13. sz. — Élettani értekezletek. O. H. — Szemészeti értekezletek. O. H. — Országos Közegészségügyi Egyesület. — Korányi Frigyes dr. e. tnr.: Elnöki megnyitó. Eg. 4. f. — Az országos közegészségügyi egyesület alapszabályai. Eg. 2. f.

Megjegyzés. Könyvek és külön álló füzetek az egyes csoportok elején a szerző nevének kövérebb betűkkel való nyomatása által vannak jelölve. Rövidítések: Eg. = Egészség E. É. = Egészségügyi Értesítő. É. = Az erdélyi „Múzeum-Egylet“ o. t. Értesítője Gy. = Gyógyászat. Gy. O. = Gyakorló Orvos. Gy. H. = Gyógyszerészi Hetilap. Gy. K. = Gyógyszerészi Közöny. H. O. = Honvéd Orvos. K. F. = Klinikai Füzetek. K. K. = Közegészségügyi Kalauz. K. T. O. = Közegészségügy és Törvényszéki Orvostan. M. O. A. = Magyar Orvosi Archivum. O. H. = Orvosi Hetilap. Sz. = Szemészet.

VEGYESEK.

Jegyzőkönyv az „Erd. Múzeum-Egylet” orvos-természettudományi szakosztályának 1894. márczius 18-án tartott közgyűléséről.

Jelen van *Farkas Gyula* dr. elnökön és *Löte József* dr. titkáron kívül
30 szakosztályi tag.

I. Elnöki megnyitó beszéd.

Tisztelt Közgyűlés!

A mai nappal ismét bezárul szakosztályunk egy munka-éve, s megnyílik egy új; de ma egyszermind egy két évi ciklustól is válunk s újnak a küszöbére lépünk.

Szellemi erőink alanyai is majdnem szünetlenül változnak. Fájdalom! a halál kezét is évről-évre éreztük s átlagával még inkább ritkítja időnként a területi elkülönülés munkatársaink sorait. Azonban szakosztályunknak az a jó szelleme, a melyet elsőink abba beörökítettek, éber őrt áll s a távozók nyomába lépő új tagtársak is buzgón gondoskodnak, hogy pihenetlenül előre törjön szakosztályunk azokon az úton, a melyeket céljai elébe írnak.

A lefolyt év működéséről szóló Értesítőnk ugyan kisebb terjedelemre szorított, mint az előző évi: ennek az oka azonban kizárólagosan a kiadásoknak szükségessé vált reductiojában gyökeredzik. A múlt évet 400 frtnyi túlkiadással zártuk le. Anya-egyesületünkől az Erd. Múz. Egylettől kért és remélt átalányemelését pedig az egyesület anyagi állapotának időközi alakulásai miatt nem kaphattuk meg. Jóllehet ebben a legjobb hajlandósággal találkoztunk. Előbb-utóbb be fog következni ez a változás; csak idő kérdése, s be kell következnie a természetes állapot-fejlődés rendjén is, de esetleg bekövetkezhetik soron kívül is. Az akkori választmány tiszte leszen majd kieszközölni az Egyletnél, hogy szakosztályunk produktáló képességével és csere-viszonyunk értékével megfelelőbb arányban álló átalányt biztosítson működésünknek.

A választmánynak az a törekvése, hogy szakosztályunk felől tágasabb szak-kör nyerjen tájékozódást, a letűnt év folyamán megvalósítatott, a meny nyíben szakosztályi titkárunk ismertető felhívást küldött szét az erdélyrészi orvosokhoz, középiskolai tanárokhoz és gyógyszerészekhez. Minthogy azonban a kivitel idő-áldozatba került, csak a közel múltban történhetett meg ez az intézkedés. Hogy tehát a választmánynak az az igen természetszerű óhajta,

hogy tagtársaink száma nagyobb mértékben emelkedjék, mennyiben fog teljessélni, még csak ezentúl lesz megállapítható.

Értesítőnk terjedelmének a korlátozása főként a népszerű szak rovására történt. Az elmúlt évben népszerű előadások rendezésétől tartózkodott a választmány, mert csak így vált lehetővé, hogy az anyagi kényszer daczára a tudományos munkálkodás túlságos hátráltatást ne szenvedjen. Így, míg egyfelől az Értesítő mégis tetemesen túlhaladta a kiszalott minimális terjedelmet, addig másfelől a kiadásokkal való takarékoskodás sem maradt eredmény nélkül s a mult évi túlkadás kiegyenlítődött.

Ezek azok az általános jellegű momentumok, a melyekre a részletes titkári jelentést megelőzőleg visszapillantani tisztemhez tartozónak véltem.

De sajnos! Emlékeznem kell halottakról is. Nagy fájdalommal említem *Markusovszky Lajos* miniszteri tanácsos, alapító tagtársunk halálát, a ki folyvást élénken érdeklődött szakosztályunk fejlődése iránt. Mikor a leverő hír körünkbe érkezett, a választmány mély szomorúságának bensőségével szóló részvét-iratot intézett a gyászoló özvegyhez, a ki melegen köszönte meg a kegyeletes megemlékezést.

Fájdalomteljesen jelentem be továbbá *Primics Györgynek*, éveken át erdélyi múzeumi őrségédnek a halálát. A választmány megkérte Koch Antal tisztelt tagtársunkat, egykori főnökét, hogy emlékezzék meg róla e gyűlésünkön, mint oly egykori munkatársunkról, a ki életének egy részét főképp a Múzeum-Egyletnek, — különösen pedig a Múzeum ásvány-földtani gyűjtemény osztályának — szentelte.

S most, a lefolyt két évi cyklus végeztével hálásan köszönve meg a tisztelt Szakosztálynak azt a kitüntető bizodalmit, a melylyel elnökének váltakozó sorába emelni kegyeskedett, s a tisztelt választmányoknak azt a szíves elnézésüket és nem lankadó támogatásukat, a melyben gyenge erőmet részesítették, e közgyűlésünket megnyitottnak nyilvánítom.

A felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére felkérem *Lechner Károly* és *Koch Antal* tagtárs urakat, s kérem *Löte József* titkár urat jelentésének előadására.

A közgyűlés az elnöki megnyitó beszédet éljenzéssel fogadja.

II. A titkár jelentése.

Tisztelt Szakosztályi Közgyűlés!

A szakosztály mult évi működésének feltűntetésére alkalmas adatokat röviden a következőkben van szerencsém felsorolni.

I. Szakülések.

1. Orvosi szakülések: 1893. szakévben.

1893. Február 25.

1. *Gámán Béla*: Nolternus-féle tükör segítségével egy gége polypot demonstrál.

2. *Rudas Gerő*: A fogak és fogak szövetének hiányos fejlődéséről.

3. Déri Henrik: Idegen test által feltételezett kőképződésről.
4. Ákontz Károly: Az alumnol a nőbajokban.
5. Kiss Ferencz: A fehérje mennyileges meghatározásáról.

1893. Márczius 17.

1. Papp Gábor: A belső húgycsőmetszés az irodalomban és Brandt tanár sebészeti klinikáján, Kolozsvárt.
2. Papp Gábor: Az aluminnal végzett kísérleteiről tart felolvasást.
3. Fernet Elemér: Pachymeningitis chron. interna haemorrh. egy esete.

1893. Április 28.

1. Elnöki megnyitó: Markusovszky Lajos elhunytáról.
2. Szabó Dénes: Két petefészek-tömlő műtétről.
3. Brandt József: a) Anus praeternaturalis spontán gyógyult esete.
b) Enchondroma pelvis operált esete.
4. Höntz Kálmán: Sarcoma maxill. superioris operált esetét mutatja be.

1893. Május 12-én.

1. Szabó Dénes: Gátképlés esete.
2. Höntz Kálmán: Rákos fekély operált esete, beteg bemutatással.
3. Mégai Gyula: carcinosis esete, többszörös emboliákkal.
4. Papp Gábor: Myxosarcoma mammae cysticum operált esetét mutatja be fényképen.
5. Ugyanő: Uretrotomia externáról irt dolgozatát olvassa fel.

1893. Október 28-án.

1. Fernet Elemér: A progressiv izomsorvadásról.
2. Széles Dénes: A beszámíthatóságról.
3. Haftl Dezső: A trionál és tetronál altató hatásáról.

1893. November 28-án.

1. Rudas Gerő: Lepkowszky methodusa és eredményei.
2. Papp Gábor: Uti feljegyzések.
3. Jakabházy Zsiga: A sósavas azarin és asarin hatásáról.

1894. Január 20-án.

1. Ákontz Károly: Salpyngotomia esete.
2. Malom Dezső: Atresia uteri esete.
3. Fernet Elemér: Az alkarok egy különös alaki eltérése.

2. Természettudományi szakülések.

1893. Márczius 23-án.

1. Fabinyi Rudolf tnr.: A perturbatio hypothesis.
2. Gáspár János dr.: Bír-e befolyással az ivóvíz az állati húgykövek képződésére. Bemutatja Fabinyi tanár.

3. Lörenthey Imre: a) Jelentés az „Erdélyi Múzeum-Egylet“ megbízásából 1891. nyarán tett földtani kirándulások eredményéről. — b) Gald és Hidegkút nagyküküllőmegyei helységek pontusi faunáiról. Bemutatta Koch tanár.

1893. Május 5-én.

1. Apáthy István tnr.: Igen vékony metszetek készítésének egy új módja szövettani czélokra. Bemutatásokkal.

2. Koch Antal tnr.: Jelentés az „Erdélyi Múzeum-Egylet“ megbízásában, a múlt nyáron tett földtani kirándulásai eredményeiről.

1893. Junius 17-én.

1. Abt Antal tnr.: A moraviczai magnetit és az aczél mágnességének absolut mértékben való meghatározásáról.

2. Koch Antal tnr.: a) Bittner S. dr. paleontholognak az erdélyi tertiär rákokról szóló dolgozatát ismerteti. Bemutatásokkal. — b) Bemutatta Mártonffy Lajos gymn. tanárnak „adatok Bujtur fossil faunájához“ czímű jelentését. Bemutatásokkal.

1893. Október 27-én.

1. Martin Lajos tnr.: Bemutatta a repülésre vonatkozó azon kísérleteit, melyeket egy újabban átalakított körforgós és egyoldalt csapkodó szárnykerék-szerkezet segélyével tett.

2. Koch Antal tnr.: A gyalui havasokon keresztül körülbelöl É. D. irányban vitt geológiai szelvényt mutat be.

3. Fabinyi Rudolf tnr.: Az asaril aldoximra vonatkozó vizsgálataival kapcsolatban, újabb vegyületekről tesz jelentést.

1893. November 24-én.

1. Vöröss Cyrill: Egyszerű repülő szerkezet legközségesebb mozgásai. Bemutatta Farkas Gyula tnr.

2. Farkas Gyula tnr.: Bemutatta az Akadémia kiadásában megjelent értekezését: az Ampér-féle elemi törvények aequivalenseinek meghatározása.

3. Lörenthey Imre dr. budapesti egyetemi tnrsegéd: Adatok Szilágy megye és az erdélyi részek pontusi lerakódásainak ismeretéhez. Bemutatta Koch Antal tanár.

1894. Jannár 26-án.

1. Koch Antal tnr.: Az Oltmenti basaltvidéken tett újabb észleletekről.

2. Héjjas Imre: Új adatok Erdély ostracoda faunájához.

3. Fabinyi R.: Részletek a stereochemiából: assymetriás molekulák.

4. Friedmann József: Az asaryl-aldoxymok előállításának melléktermékei.

3. Nyilvános (népszerű) előadást a lefolyt szakévben nem rendezett a szakosztály, számolva azzal a fontos körülménnyel, hogy az 1892. szakév 377-01 frt tényleges deficizzel záródott, a melyet a remélt módon, t. i. a szakosztályi általány emelése által nem sikerült megszüntetni.

II. Az Értesítő az előbb vázolt ok miatt a népszerű szak hián jelent meg. Az orvosi és természettudományi szakok közül az utóbbiból 3 füzet jelent meg, még pedig $6\frac{1}{2}$, $4\frac{1}{8}$, illetőleg $9\frac{1}{4}$, összesen $20\frac{5}{8}$ ív terjedelemben, 2 graphicus táblával és egy rajzoltos lappal, czimlappal és tartalom-jegyzékkel.

Az orvosi 1. füzet $9\frac{1}{4}$ ív terjedelmű. Az orvosi füzet főkép technikai okokból tetemes késedelemmel jelenhetett meg. Erre való tekintettel a választmány 1893. nov. 26-ki ülésében egyhangúlag hozott határozattal arra útasította a szerkesztőséget, hogy a nyomtatásra már kész dolgozatokat egy füzetben jelentesse meg, a mely a lefolyt szakévben 2–3 f. jelzéssel az utolsó legyen, úgy a mint az külföldi szakfolyóiratoknál sem szokatlan dolog. Az orvosi füzetek megjelenésében tapasztalt tetemes késedelem főoka egyrészt az volt, hogy a szerződötett nyomda el volt halmozva munkával, másrészt pedig a munkások közt az utóbbi időben sűrűn fordult elő megbetegedés. Az orvosi 2–3 f. terjedelme $5\frac{11}{16}$ ív az egészé pedig 1 lap hián 15 ív a tartalom jegyzéket nem számítva.

Mindkét szak terjedelme $35\frac{1}{2}$ ív, tehát kerek számban majdnem 21 ívvel kisebb, mint a megelőző szakévben, azonban a szabály szerint köteles terjedelmet $5\frac{1}{2}$ ívvel így is meghaladta.

Közölt az „Értesítő“ 7 szerzőtől 9 eredeti orvosi értekezést, 9 szerzőtől 12 természettud. tárgyú eredeti értekezést, az 1892. évi szakirodalom jegyzékét, jelentéseket a természetrajzi gyűjteménytárak gyarapodásáról, jegyzőkönyvi kivonatokat a szakülésekről, stb.

A Revueban majdnem valamennyi közlemény megjelent német nyelven rövidebb-hosszabb kivonatban.

III. A választmány a szakosztály ügyvitelére érdekelten 4 ülést tartott: 1893. márczius 12-én, június 21-én, november 26-án és 1894. márczius 11-én. Ez ülések fontosabb működései a következők voltak. Megalakította a szerkesztő bizottságot, az orvosi szak szerkesztésével Lőte Józef dr., a természettudományiával Koch Antal dr. és Farkas Gyula dr., a népszerűével pedig Apáthy István dr. tanárokat bízván meg. A nyomdai kiállítással a lefolyt szakévben is Ajtai K. Albertet bízta meg a választmány, jóllehet méltányossági okokból belé kellett egyeznie, hogy a nyomtatás ívenként egy forinttal, a fűzés költségei pedig 30 kr.-ral emeltessenek. Meghallgatta a titkár időnkénti jelentéseit a pénztár, meg a füzetek állásáról és egyéb ügyviteli dolgokban intézkedett.

A III-ik ülésen az elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a szakosztály egyetlen, nagyérdemű örökítő tagjáról, Markusovszky Lajos dr. miniszteri tanácsosról, s indítványára az ülés egyhangúlag határozta, hogy részvétét jegyzőkönyvileg örökíti meg és az özvegyhez részvétiíratot intéz.

Az utolsó, f. hó 11-én tartott ülésen a napirend letárgyalása után a pénztár megvizsgálására Benel János dr. és Koch Ferencz dr. tagtársakat küldötte ki, azután megállapította a mai közgyűlés napját és tárgysorozatát.

Ugyancsak az utolsó ülésen a szokásos ajánlás alapján a következő intézeteket és urakat fogadta a szakosztály tagjainvá a választmány:

Zilahi ev. ref. főgymnáziumot, Gyulafehérvári róm. katholik. főgymnáziumot; Vörös Cyrill lévai keg. r. trnt, Wagner Dániel dr. műtő növendéket és Raab Gyula dr. ezredorvost. A két utóbbi helyi tag.

IV. A tagok létszámáról a következőkben van szerencsém jelentést tenni. Van a szakosztálynak jelenleg 139 helyi és 160 vidéki tagja, összesen 299, ezek közül 42 múzeumi tag; tehát 6-al kevesebb, mint a múlt szakév végén volt. Kiléptek a szakosztályból haton, meghaltak 3-an, mind érdemes férfiak: Markusovszky Lajos dr. nyug. min. tanácsos, szakosztályunk örökítő tagja, Primics György dr. a szakosztály szorgalmas munkása és a választmányának sok éven keresztül volt tagja, továbbá Bokros Elek, képviselőházi alelnök.

Itt lesz helyén megemlítenem, hogy sikerült végre eléggé megbízható névsort állítani össze egész Magyarországról, azokról a természettudományokkal és mennyiség-tannal foglalkozó középi-kolai tanárokról, továbbá erdélyrészi orvosokról és gyógyszerészekről, a kik még nem tagjai szakosztályunknak. Ezekhez a választmányának már 1891-ben kelt határozata értelmében felhívást intézett az elnökség a szakosztályba való belépésre szólítván fel őket. Összesen 1047 drb. felhívás küldetett szét nem rég. Négyen már is jelentkeztek, s remélhető, hogy még többen is lesznek.

Az újonnan jelentkezettek a következők: Szilvásy János dr. borszéki, Velits Lajos dr. tordai, König Gusztáv dr. n.-szebeni orvos. Koncz Ármin udvarhelyi gyógyszerész, a kiket megválasztásra ajánlani bátorkodom a tisztelt szakosztályi közgyűlésnek.

V. A pénztári folyamat feltűntetésére a következőleg csoportosítottam az adatokat.

A) Bevétel.

1. Markusovszky-alap	46	frt	43	kr.
2. Múzeumi általány 1893-ra	2000	"	—	"
3. Takarékpénztári kamatok	40	"	60	"
4. Helyi tagdíjak	333	"	—	"
5. Vidéki tagdíjak	128	"	29	"
6. Eladott füzetekből	16	"	—	"

Összes bevétel 2564 *frt* 32 *kr.*

B) Kiadás.

1. Túlkiadás a lefolyt szakév terhére	377	frt	01	kr.
2. Szerzői és szerkesztői tisztelet-díjak	808	"	87	"
3. Nyomdai költségek	1057	"	93	"
4. Titkár tiszteletdíja	100	"	—	"
5. Szolgák díjazására	125	"	35	"
6. Horatsik könyvkereskedő számlájára	3	"	50	"
7. Frank-Kis kereskedő számlájára	28	"	36	"
8. Polcz A. papirkereskedőnek	3	"	15	"

Átvitel 2504 *frt* 17 *kr.*

Áthozatal . . . 2504 frt 17 kr.

9. Tévedésből a szakosztályhoz jutott tagdíj fizetett vissza a bölcsészeti szakosztálynak	2	"	—	"
10. Postaköltség és 2 drb. 7 kros okmánybélyeg	43	"	01	"

Összes kiadás . 2549 frt 18 kr.

A 2564 frt 32 kr bevételből levonva a 2549 frt 18 kr kiadást, mutatkozik 15 frt 14 kr pénztári maradék. Ebből azonban levonandó a tőkésítésre szánt Markusovszky-alap: 48 frt 47 kr.

E szerint az új szakév terhére 33 frt 33 kr. hiány mutatkozik, vagyis 377 frt 68 krral kevesebb, mint a mult szakév végén. A mult évi deficitnek ez a jelentékeny csökkentése csak úgy volt lehetséges, hogy népszerű előadásokat nem rendezett a szakosztály és az Értesítő terjedelmét is jóval kisebbre szabta. A tudományos működésnek ez az érzékeny korlátozása a miatt volt szükséges, mivel a Múzeum-Egylet igazgató választmánya minden jó akarat mellett sem teljesíthette a szakosztályi választmánynak azt a kérését, hogy a közgyűlésnél eszközölje ki a szakosztályi általánynak 2000 forintról 2500 forintra emelését. Sőt arról volt szó, hogy a rendes évi általány is leszállíttassék, a mely érzékeny csapást azonban sikerült szerencsésen elhárítani. A takarékságnak pedig meg lett az az örvendetes eredménye, hogy az új szakévben ismét szabadabban folytathatja a viszonyok kényszerűsége miatt most korlátozva volt tudományos munkálkodását.

Kérve a tisztelt szakosztályi közgyűlést, hogy vázlatos jelentésemet tudomásul venni méltóztassék, maradok

alázatos szolgálja:

LÖTE.

A titkár jelentését a közgyűlés éljenzéssel fogadja.

III. Megemlékezés Primics György dr.-ről.

Koch Antal tanár kegyeletes hangon emlékezett meg a szakosztály e korán elhunyt tagjáról, a ki sok éven át folytatott szorgalmas munkásságával a hazai természettudománynak becses szolgálatokat tett.

Kegyelettel vétetik tudomásul.

IV. Koch Antal tanár jelentése a csereviszonyról.

A közgyűlés köszönettel veszi tudtúl Koch tanár buzgó fáradozását, a melyet a csere-viszony ápolásában kifejtett és egyhangúlag határozza, hogy e köszönetét jegyzőkönyvbe iktatja.

V. Pénztár-vizsgáló bizottság jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Szakosztályunk választmányának tisztelettel alulírott kiküldöttjei f. év márczius hó 17-én d. u. 4 órakor felkerestük dr Lőte József tanár urat, mint az erdélyi Múzeum-Egylet orvos-természettudományi szakosztályának titkárát,

hivatalos helyiségében és megvizsgáltuk a szakosztálynak 1893. évi pénzügeire vonatkozó számadásait.

A bevételi és kiadási napló tételeit, minden azokra vonatkozó okmány-nyal összehasonlítva és megvizsgálva a takarékpénztári könyveket, úgy talál-
tuk, hogy szakosztályunk vagyona a lefolyt évben is a legnagyobb pontossággal kezeltetett.

A vagyoni állást következőnek találtuk:

A) *Bevétel:*

1. Múzeum-Egylet által 1893.	2000	frt	—	kr.
2. Markusovszky-alap	46	"	43	"
3. Takarékpénztári kamatok	40	"	60	"
4. Tagdíjkból: a) helybeli tagoktól	333	"	—	"
b) vidéki	128	"	29	"
5. Eladott füzetekből	16	"	—	"
<u>Összesen</u>	<u>2564</u>	<u>frt</u>	<u>32</u>	<u>kr.</u>

B) *Kiadás:*

1. Túlkiadás a folyó szakév terhére	377	frt	01	kr.
2. Szerzői és szerkesztői tiszteletdíjak	808	"	87	"
3. Nyomdai költségek	1057	"	93	"
4. Titkár tiszteletdíja	100	"	—	"
5. Szolgák díjazása	125	"	35	"
6. Horatsik könyvker.	3	"	50	"
7. Frank-Kis J. számlája	28	"	36	"
8. Polcz papirkeresk.	3	"	15	"
9. Tagdíj visszatérít.	2	"	—	"
10. Postai és egyéb irodai költségek	43	"	01	"
<u>Összesen</u>	<u>2549</u>	<u>"</u>	<u>18</u>	<u>"</u>

A bevét. összegéből 2564 " 32 "

Levonva a kiad. összegét 2549 " 18 "

Mutatkozik pénztár maradvékul 15 " 14 "

De ezen maradvékkal szemben van a Markusowsky-
alap 48 " 47 "

ennél fogva 1894-re fenmarad 33 frt 33 kr. deficit.

Ezek után kérjük a tekintetes közgyűlést méltóztassék Dr. Lóte József tanár urat szakosztályunk titkárát a további elszámolás terhe alól felmenteni.

Kolozsvártt, 1894. márcz. 17-én.

A tkts. közgyűlés alázatos szolgálai:

Dr. BENEL JÁNOS s. k.

Dr. KOCH FERENCZ s. k.

A közgyűlés e jelentést tudomásul veszi és a titkárt a további felelősség terhe alól egyhangúlag feloldja.

VI. Új tagokúl Genersich A. tnr. ajánlja Hegyi Mózes dr.-t és Fries József szigorló ovrost; Ruzitska Béla dr. Friedmann József dr.-t; Szabó D. tnr. Malom Dezső dr.-t; Jakabházy Zs. dr. Szócs Mózes egyet. gyakornokot. A közgyűlés egyhangúlag megválasztja tagokúl az ajánlottakat, valamint a titkártól ajánlott Szilvássy János dr. borszéki, Velits Lajos dr. tordai, König Gusztáv dr. n-szebeni orvosokat és Koncz Ármin sz.-udvarhelyi gyógyszerészt.

VII. Tisztújítás. Elnök az ügyrend 6. §-a értelmében új szakosztályi elnök és titkár választására szólítja fel a közgyűlést, megjegyezvén, hogy az elnök most az orvosi, a titkár pedig a természettud. osztályból választandó, titkos szavazással. A szavazatszedő-bizottságba Benel János elnöklete alatt Issekutz Hugó és Nyiredi Géza tagtársakat kéri fel.

Elnökre beadatott 31 szavazat. Ebből Purjesz Zsigmond tnr. kapott 16, Genersich A. tnr. 8, Lőte 6, Lechner K. tnr. 1 szavazatot. E szerint az elnöki tisztre Purjesz tnr. választatott meg.

Titkárra beérkezett 30 szavazatból jutott Koch Ferenczre 28, Lőtére 1, Nyiredy Géza dr.-ra 1.

E szerint a titkári hivatalra Koch Ferencz dr. választatott meg.

Az ügyrend értelmében két szakülési elnök és jegyző, továbbá 6 választm. tag is lévén választandó, elnök a szavazatszedő bizottságba Ákontz Károly dr. elnöklete alatt Jakabházy Zs. dr. és Benedek Zoltán dr. (orvosi alszak), illetőleg Nyiredi Géza dr. elnöklete alatt Ruzitska Béla dr. és Héjjas Imre tagtársakat kéri (természettud. alszak) fel.

Az orvosi alszaktól beadatott 20 szavazat.

Ebből kapott elnökségre: Genersich A. tnr. 14, Lőte 5, Lechner K. tnr. 1 szavazatot; jegyzőségre: Benel J. dr. 18, Ákontz Károly dr. 2 szavazatot; választm. tagságra: Udránszky I. tnr. 16, Lechner K. tnr. 15, Szabó D. tnr. 11 szavazatot.

E szerint az orvosi alszak elnöke lett Genersich Antal tnr., jegyzője Benel János dr., választmányi tagok: Udránszky, Lechner és Szabó tnrók.

A természettud. alszaktól beérkezett 11 szavazatból kapott elnökségre: Farkas Gyula tnr. 10, Apáthy István tnr. 1 szavazatot; jegyzőségre: Nyiredy Géza dr. 8, Ruzitska Béla 2, Pfeiffer Péter 1 szavazatot; választm. tagságra: Fabinyi Rudolf tnr. 11, Abt Antal tnr. 10, Koch Antal tnr. 9, Martin Lajos tnr. 2, Apáthy István tnr. 1 szavazatot.

E szerint a természettud. alszak elnöke lett Farkas Gyula tnr., jegyzője Nyiredy Géza dr., választm. tagok: Fabinyi R., Abt A. és Koch A. tanárok.

VIII. Indítványok. Genersich Antal tnr. indítványára a közgyűlés egyhangúlag elismerését fejezi ki a lelépő tisztviselőknek, különösen pedig az elnöknek és titkárnak a működésükért.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Kolozsvárt, 1894. márcz. 18.

Hitelesítjük:

Dr. Koch Antal,
Dr. Lechner Károly.

Jegyezte:

Lőte József dr.,
szakoszt. titkár.

Névjegyzék

**az Erdélyi Múzeum-Egyleti orvos-természettudományi szakosztály
tagjairól az 1894. évi márczius 18-án tartott közgyűlés napján.**

Tisztviselők:

Elnök: Dr. Farkas Gyula.

Titkár: Dr. Lőte József.

Az orvosi szakosztályban:

Szakelnök: Dr. Genersich Antal.

Jegyző: Dr. Benel János.

Választmányi tagok: { Dr. Brandt József,
Dr. Davida Leó,
Dr. Udránszky László.

A természettud. szakosztályban:

Szakelnök: Dr. Fabinyi Rudolf,

Jegyző: Dr. Koch Ferencz.

Választmányi tagok: { Dr. Koch Antal,
Dr. Abt Antal,
Dr. Apáthy István.

Folyó szám	Név és állás.	Belé- pés éve	Szak- osztály
<i>A) Helybeli tagok:</i>			
1	Abt Antal dr. egyetemi tanár m. t. 1.	1876	t
2	Aczél Albert dr. fogorvos	87	o
3	Ajtai K. Albert nyomdász	90	t
4	Ákontz Antal orvostanhallgató	92	o
5	Ákontz Károly dr. egyetemi tanársegéd	88	o
6	Androvich Sándor szig. orvos	91	o
7	Apáthy István dr. egyetemi tanár m. t. 2.	90	t.o.
8	Bakonyi József dr. nyug. kórházi igazgató	76	o
9	Balázs Elemér dr. joggyakornok m. t. 3.	93	t
10	Bálint Sándor dr. múzeumegyleti őr m. t. 4.	86	t
11	Bartha János dr. városi főorvos	76	o
12	Bánfi István dr. honv. s. orvos	91	o
13	Békésy Károly dr. egyetemi m. tanár m. t. 5.	93	t
14	Benel János dr. egyetemi m. tanár	74	o
15	Benedek Zoltán dr. egyetemi tanársegéd	92	o
16	Biró Béla dr. apát-plébános	83	t
17	Biró Gyula képezdei tanár	91	t
18	K. Biasini Domokos birtokos m. t. 6.	76	t
19	Bogár Kálmán dr. egyet. tanársegéd	92	o
20	Boncztoni intézet	93	o
21	Brandt József dr. egyetemi tanár	76	o
22	Büchler Ignátz dr. egyetemi m. tanár	78	o
23	Budai József polg. iskolai tanár m. t. 7.	90	t
24	Cseh Lajos kir. miniszt. osztály-tanácsos. m. t. 8.	76	t
25	Csáky József gr. dr. áll. vegyész	82	t
26	Davida Leó dr. egyetemi tanár	81	o
27	Dörgő Albert kir. közjegyző m. t. 9.	81	t
28	Eckert Jenő orvostanhallgató	92	o

Folyó szám	Név és állás.	Bel- pés éve	Szak- osztály
29	Elmekórtani intézet	1893	o
30	Ember Bogdán dr. gyógyszerész	83	t
31	Engel Gábor dr. kórházi igazgató	80	o
32	Eszterházy Kálmán gr. az Erd. Múz. Egyl. elnök m. t. 10.	84	t
33	Fabinyi Rudolf dr. egyetemi tanár m. t. 11.	78	t
34	Farkas Géza dr. megyei főorvos	80	o
35	Farkas Gyula dr. egyetemi tanár	87	t
36	Feldmann Ignácz dr. egyetemi tanársegéd	93	o
37	Felméry Lajos dr. egyetemi tanár m. t. 12.	92	t
38	Finály Henrik dr. egyetemi tanár m. t. 13.	92	t
39	Frauk-Kis István dr. gyáros	88	t
40	Gálffy Endre dr. honv. főtörzsorvos	76	o
41	Gámán Béla dr. orvos	93	o
42	Gámán Zsigmond iparkamarai titkár	78	t
43	Gazsi József nyug. képezdei tanár	76	t
44	Genersich Antal dr. egyetemi tanár m. t. 14.	76	o
45	Genersich Gusztáv dr. egyet. tanársegéd	89	o
46	Genersich Vilmos orvostanhallgató	92	o
47	Góth Manó dr. egyetemi rendk. tanár	76	o
48	Groisz Béla dr. orvos m. t. 15.	88	o
49	Haftl Dezső dr. egyetemi tanársegéd	93	o
50	Hangai Oktáv keresk. akadémiai tanár	89	t
51	Hantz Mihály dr. egyetemi tanársegéd	91	o
52	Héjjas Imre dr. egyetemi tanársegéd	92	t
53	Höncz Kálmán dr. egyetemi tanársegéd	90	o
54	Jakabházy Zsiga dr. egyetemi tanársegéd	92	o
55	Issekutz Hugó dr. gyógyszerész	82	t
56	Kánitz Ágoston dr. egyetemi tanár m. t. 16.	84	t
57	Kerekes Gyula dr. kir. börtönorvos	89	o
58	Keresztély Lajos keresk. akadémiai tanár	76	t
59	Kisegítő takarékpénztár	78	t
60	Koch Antal dr. egyetemi tanár m. t. 17.	76	t
61	Koch Ferencz dr. egyetemi m. tanár	76	t
62	Kolozsvári Sándor dr. egyetemi tanár m. t. 18.	78	t
63	Kórbonczatani intézet	93	o
64	Kornéli Dénes szig. orvos	91	o
65	Kórtani intézet	93	o
66	Kőváry Ernő szig. orvos	90	o
67	Kovács Béla tanítónőképezdei tanár	92	t
68	Lechner Károly dr. egyetemi tanár	89	o
69	Lindner Gusztáv dr. egyetemi tanár m. t. 19.	80	t
70	Lőte József dr. egyetemi tanár m. t. 20.	80	o
71	Maizner János dr. ny. egyetemi tanár	76	o
72	Martin Lajos dr. egyetemi tanár m. t. 21.	88	t
73	Matusovszky András dr. járásorvos	85	o
74	Merza Lajos mérnök	80	t
75	Mihály László városi orvos	76	o
76	Nagy Károly keresk. akadémiai tanár m. t. 22.	92	t
77	Nappendruck Kálmán dr. városi orvos	84	o
78	Nyiredi Géza dr. egyetemi tanársegéd	86	t
79	Nyerges Gábor dr. orvos	90	o

Folyó szám	Név és állás	Belépés éve	Szak- osztály
80	Pachinger Alajos dr. egyetemi m. tanár	1883	t
81	Pálffy Mór egyet. hallgató.	92	t
82	Papp Gábor dr. kórházi orvos	93	o
83	Parádi Kálmán coll. tanár m. t. 23.	76	t
84	Pataky Leo dr. orvos	85	o
85	Pausinger Sándor polg. isk. igazgató m. t. 94	91	t
86	Perl József fogorvos	80	o
87	Pfeiffer Péter dr. egyetemi tanársegéd	84	t
88	Popu Titusz szig. orvos	92	o
89	Purjesz Zsigmond dr. egyetemi tanár m. t. 25.	76	o
90	Prihoda Gyula dr. egyetemi tanársegéd	88	o
91	Reich Albert állatorvos	76	o
92	Rosenberger Mór dr. egyetemi gyakorló	93	o
93	Rózsahegyi Aladár dr. egyetemi tanár	79	o
94	Rudas Gerő dr. fogorvos	88	o
95	Ruzitska Béla dr. egyetemi tanársegéd	87	t
96	Sárkány Lajos dr. coll. tanár	84	t
97	Scheitz Vilmos dr. egyetemi tanársegéd	84	o
98	Schilling Lajos dr. egyetemi tanár m. t. 26.	92	t
99	Szabó Dénes dr. egyetemi tanár m. t. 27.	92	o
100	Szabó Péter dr. tanár	89	t
101	Szabó Samu coll. tanár m. t. 28.	76	t
102	Szamosi János dr. egyetemi tanár m. t. 29.	84	t
103	Szász Béla dr. egyetemi tanár m. t. 30.	76	t
104	Szathmári Ákos coll. tanár	83	t
105	Széles Dénes dr. egyetemi tanársegéd	92	o
106	Szenkovich Márton birtokos	76	t
107	Szombathelyi Gábor orvostanhallgató	92	o
108	Terner Adolf dr. egyetemi tanár m. t. 31.	91	t
109	Török Imre dr. gyak. orvos	93	o
110	Tóth József szig. orvos	90	o
111	Turcsa János dr. cs. és kir. ezredorvos	82	o
112	Udránszky László dr. egyetemi tanár m. t. 32	92	o
113	Unitárius tanári kar	78	t
114	Urbanetz Ede egyet. gyakorló	92	o
115	Vajda Gyula dr. egyet. r. k. tanár m. t. 33.	83	t
116	Vályi Gyula dr. egyetemi tanár	76	t
117	Valentini Adolf gyógyszerész	76	t
118	Veres Vilmos dr. keresk. akadémiai tanár	76	t
119	Virányi István szig. orvos	90	o
120	Vörös Sándor gazd. int. igazgató	76	t
121	Weisz Mór szeszgyáros	81	t
122	Wettenstein József dr. gyak. orvos	92	o
123	Wolf János gyógyszerész	76	t
B) Vidékiek:			
Lakhely.			
124	Ács Albert gyógyszerész	1878	t
125	Adler Mihály orvos-sebesz	90	o
126	Ajtai Endre dr. ker. orvos	76	o
127	Ajtai Sándor dr. egyetemi tanár	76	o
128	Altmann Jakab dr. városi orvos	85	o

Folyó szám	Név és állás	Lakhely	Belé- pás éve	Szab- osztály
129	Antal Mihály dr. m. főorvos	S.-Szt.-György	1885	o
130	Balogh Péter gymn. tanár	M.-Sziget	93	t
131	Balta Gyula dr. orvos	?	77	o
132	Barabás Albert dr. orvos	Nagy-Borosnyó	93	o
133	Barabás Ferencz gyógyszerész	Uzon	82	t
134	Barabás Jenő reáliskolai tanár	Sz.-Udvarhely	88	t
135	Barabás József gymnasiumi tanár	Sz. Keresztur	79	t
136	Barcsi József gymnasiumi tanár	Pápa	86	t
137	Barcsi Lajos dr. kir. műorvos	Kapnikbánya	87	o
138	Báthori Béla dr. körorvos	Uzon	84	o
139	Berks Lajos dr. cs. és kir. törzsorvos	Komárom	76	o
140	Bikfalvy Károly dr. bányafőorvos	Maros-Ujvár	80	o
141	Besztercebányai felsőleányiskola	Besztercebánya	88	t
142	Bod Sándor gymnasiumi tanár	Szathmár	82	t
143	Boér Jenő dr. vasúti orvos	Tövis	76	o
144	Bodola László gymnasiumi tanár	Csurgó	88	t
145	Bókai János dr. kórházi igazgató	Budapest	81	o
146	Bókai Árpád dr. egyet. tanár m. t. 34.	Budapest	81	o
147	Butorka Száva dr. reáliskolai tanár	Versecz	86	t
148	Büchler Mór dr. körorvos	Vajda-Hunyad	80	o
149	Chyzer Kornél dr. miniszteri tanácsos	Budapest	84	o
150	Comsia János dr. körorvos	Szombatság	90	o
151	Csathó János alispán m. t. 35.	Nagy-Enyed	90	t
152	Csernátoni Gyula dr. kir tanf. m. t. 36.	Beszterce	86	t
153	Czerny Béla dr. gymn. tanár	Gyulafehérvár	90	t
154	Daday Jenő dr. múz. ör. m. t. 37.	Budapest	76	t
155	Daday Vilmos dr. kórh. f. orvos	S.-Szt.-György	84	o
156	Dávid Lajos dr. körorvos	Alsó-Jára	82	o
157	Dirner Gusztáv dr. orvos	Budapest	89	o
158	Dohmányi Frigyes gymn. tanár	Pozsony	89	t
159	Elekes Károly coll. tanár	Nagy-Enyed	78	t
160	Ellend József coll. tanár	Sárospatak	93	t
161	Entz Géza dr. műgyet. tanár m. t. 38.	Budapest	76	t
162	Erzsébetvárosi gymnasium	Erzsébetváros	93	t
163	Fábry Emil praem. kanonok	Budapest	81	t
164	Faragó János gymn. tanár	Békés	76	t
165	Farnos Árpád dr. körorvos	Nagy-Enyed	87	o
166	Faschler László kegyesr. tanár	Tata	88	t
167	Fenyő Ármin honvéd főorvos	Nagy-Enyed	90	o
168	Fejér Dávid dr. orvos	Gy.-Szt.-Miklós	79	o
169	Félegyházi Antal gymn. tanár	Sz.-Udvarhely	76	t
170	Ferenczy István gymn. tanár	Szeben	76	t
171	Floth Adolf szolgabíró	Bethlen	81	t
172	Fodor József dr. egyetemi tanár	Budapest	80	o
173	Fodor László dr. akadémiai tanár	Selmeczbánya	86	t
174	Fornet Elemér dr. gyak. orvos	Budapest	92	o
175	Franczenau Ágoston dr. múz. ör	Budapest	84	t
176	Fridrich Alajos dr. kórh. igazgató	N.-Tapolcsány	84	o
177	Fuchs Gusztáv m. földhitelint. tisztv.	Budapest	91	t
178	Fuchs Károly gymn. tanár	Pancsova	92	t
179	Gáspár János dr. reálisk. tanár	Temesvár	81	t

Folyó szám	Név és állás	Lakhely	Belépés éve	Szak- osztály
180	Gencsy Endre dr. cs. és kir. főorzsorvos	Brassó	1883	o
181	Greguss János bányaigazgató	Köpecz	88	t
182	Gerevich Emil dr. réalisk. igazgató	Kassa	86	t
183	Gopcsa Jakab dr. orvos	Szamosujvár	93	o
184	Hadik Richárd gymn. tanár	Lőcse	78	t
185	Hajós Béla dr. közs. orvos	Baróth	79	o
186	Herepey Károly coll. tanár	N.-Enyed	79	t
187	Hints Elek dr. gyak. orvos	M.-Vásárhely	86	o
188	Inkey Béla áll. főgeolog.	Budapest	79	t
189	Imre Gábor dr. orvos	Tététlen	87	o
190	Istvánffy Gyula dr. nemz. múz. ör.	Budapest	80	t
191	Jahn Károly dr. réalisk. tanár	Brassó	84	t
192	Jancsik Imre dr. orvos	N.-Szeben	89	o
193	Jendrássik Ernő dr. egyet. tanár	Budapest	83	o
194	Junker Ágost gymn. tanár	Besztercebánya	88	t
195	Károly J. Irén dr. praemontr. tanár	Nagyvárad	82	t
196	Karsay Gyula gymn. tanár	Balázstalva	92	t
197	Kellner Viktor dr. városi orvos	Dobsina	84	o
198	Kerkápoly Gyula dr. közs. orvos	Keczel	81	o
199	Kertész Miksa praemontr. tanár	Nagyvárad	79	t
200	Kiss Ferencz dr. orvos	Poroszló	93	o
201	Kiss Tamás gymn. tanár	Kisujzállás	92	t
202	Klatrobecz Gyula körorvos	Csucsá	81	o
203	Klug Nándor dr. egyet. tnr. m. t. 39.	Budapest	79	o
204	Koller Norbert gyógyszerész	Makó	91	t
205	Kovács Sándor kórh. főorvos	Deés	84	o
206	Köblös Lajos dr. honv. ezred orvos	Deés	84	o
207	Kresz Ottó dr. cs. kir. főorzsorvos	Fehértemplom	76	o
208	Lázár Ernő gyógyszerész	Szamosujvár	93	t
209	Lovász Nándor árvsz. s. számvivő	Budapest	84	t
210	Lőrenthey Imre dr. egyet. tanársegéd	Budapest	91	t
211	Lőw Soma dr. szerkesztő	Budapest	80	o
212	Magyari Károly dr. m. f. orvos	Nagy-Enyed	81	o
213	Marosán György dr. vár. orvos	Belényes	80	o
214	Marosvásárhelyi r. kath. gymn.	Marosvásárhely	92	t
215	Mártonfi Lajos dr. gymn. tanár	Szamosujvár	79	t
216	Mégay Gyula dr. orvos	Zalathna	91	o
217	Nagyenyedi ref. főgymn.	Nagy Enyed	79	t
218	Neubauer Lajos dr. vasúti orvos	Szepes-Igló	79	o
219	Novák Antal gymn. tanár	Szamosujvár	79	t
220	Ormay Sándor főgymn. tanár	Beregszász	77	t
221	Orosz Endre nevelő	Kécsa	91	t
222	Orvos-gyógysz. egyesület	Debreczen	81	o
223	Pantocsek József dr. körorvos	Tavarnok	87	o
224	Pataky Jenő dr. urad. orvos	Sárvár	86	o
225	Pintér Pál kegyesr. tanár	Nyitra	87	t
226	Poor János kegyesr. tanár	N.-Kanizsa	86	t
227	Preysz Gusztáv bankhivatalnok	Budapest	91	t
228	Preysz Kornél dr. miniszt. fogalmazó	Budapest	90	o
229	Ráczkövi Samu dr. jár. orvos	Sz.-Udvarhely	81	o
230	Réczey Imre dr. egyet. tanár	Budapest	81	o

Folyó szám	Név és állás	Lakóhely	Bé- pés éve	Szak- osztály
231	Réthy Mór dr. műgyet. tanár	Budapest	1876	t
232	Roediger Lajos gymn. tanár	Zombor	76	t
233	Rohonczy Zsigmond gyógyszerész	Mócs	76	t
234	Rombauer Emil reálisk. igazg. m. t. 40.	Brassó	93	t
235	Róth Adolf dr. orvos	Budapest	89	o
236	Róth Márton főgymn. tanár	Igló	80	t
237	Ruzsicska József állatorvos	Budapest	89	o
238	Schmidt Ágoston dr. egyet. m. tanár	Budapest	76	t
239	Simond József dr. közs. orvos	Gyálu	76	o
240	Sima Ferencz birtokos	Budapest	76	t
241	Simon Ferencz gymn. tanár	Szászváros	79	t
242	Sinkovich Aurél dr. orvos	K.-Vásárhely	84	o
243	Somkerekai Gusztáv kincst. f. erdész	Szász-Sebes	83	t
244	Süss Nándor egyet. mechanikus	Budapest	84	t
245	Szabó Ödön dr. körorvos	Szász Régen	87	o
246	Szamosújvári gymnasium	Szamosujvár	81	t
247	Szekeres Ödön praemontr. tanár	Kassa	81	t
248	Székely Mikó collegium	S.-Szt.-György	91	t
249	Székelyudvarhelyi áll. reáliskola	Sz.-Udvarhely	81	t
250	Székelyudvarhelyi r. collegium	Sz.-Udvarhely	81	t
251	Szemerjai Károly reálisk. tanár	Szeged	76	t
252	Szentkirályi Géza dr. orvos	Kis-Szállás	84	o
253	Szentpéteri Bálint dr. körorvos	K.-Vásárhely	88	o
254	Szentpéteri Lajos dr. m. f. orvos	Torda	86	o
255	Szmetka L. Ödön praemontr. tanár	Nagyvárad	88	t
256	Szokol Pál dr. főmérnök	Felsőhánya	83	t
257	Szontagh Adolf dr. bánya f. orvos	Zalathna	79	o
258	Téglás Gábor dr. főreálisk. igazgató	Déva	80	t
259	Tomcsik József dr. gyógyszerész	Gyéres	76	t
260	Tóth Mihály dr. polg. isk. igazgató	Nagyvárad	81	t
261	Vajna Vilmos dr. fogorvos	Budapest	76	o
262	Vályi Elek esperes m. t. 41.	Kentelke	93	t
263	Veres Lajos dr. cs. és k. ezred-orvos	Békés-Csaba	76	o
264	Vida Károly dr. gymn. igazgató	Csurgó	80	t
265	Vidovich Béla tanár	Nagyvárad	88	t
266	Voith Mihály dr. jár. orvos	Szamosujvár	93	o
267	Wachsmann Ede dr. körorvos	Bethlen	81	o
268	Winkler Gyula dr. cs. és k. főorvos	Zágráb	92	o
269	Wolf Gyula gyógyszerész	Torda	78	t
270	Zilahi ev. ref. főgymn.	Zilah	93	t